

Privrženost partneru i facebook ljubomora kod studenata

Šimičević, Marija

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:612731>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-20**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Preddiplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Marija Šimičević

**Privrženost partneru i Facebook ljubomora kod
studentata**

Završni rad

Zadar, 2017.

Sveučilište u Zadru
Odjel za psihologiju
Preddiplomski sveučilišni studij psihologije (jednopredmetni)

Privrženost partneru i Facebook ljubomora kod studenata

Završni rad

Student/ica:
Marija Šimičević

Mentor/ica:
doc. dr. sc. Marina Nekić

Zadar, 2017.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Marija Šimičević**, ovime izjavljujem da je moj **završni** rad pod naslovom **Privrženost partneru i Facebook ljubomora kod studenata** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 28. rujna 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. LJUBOMORA.....	1
1.2. FACEBOOK LJUBOMORA	2
1.3. KORELATI LJUBOMORE	5
1.3.1. Facebook ljubomora i spol.....	5
1.3.2. Facebook ljubomora i status veze	5
1.3.3. Facebook ljubomora i privrženost.....	6
1.3.4. Facebook ljubomora i socioseksualnost.....	8
2. CILJ ISTRAŽIVANJA.....	9
3. PROBLEMI I HIPOTEZE	9
4. METODA.....	10
4.1. SUDIONICI.....	10
4.2. MJERNI INSTRUMENTI.....	11
4.3. POSTUPAK.....	13
5. REZULTATI	13
6. RASPRAVA.....	19
7. ZAKLJUČCI	25
8. LITERATURA.....	26
9. PRILOZI.....	34

Facebook ljubomora i privrženost partneru

SAŽETAK

Izloženost mladih društvenim mrežama kao što je Facebook je svakim danom sve veća. Usporedno s tim, raste i broj istraživanja koja ispituju ulogu Facebooka u ljubavnim odnosima. Privrženost i socioseksualnost su se često mjerile u kontekstu ispitivanja tradicionalne *offline* ljubomore. U novije vrijeme, sve veći broj istraživača se odlučuje zahvatiti i pojavu ljubomore u kontekstu aktivnosti na društvenim mrežama, odnosno Facebooku, tzv. suvremenu ljubomoru. Glavni cilj ovog istraživanja bio je ispitati razlike u Facebook ljubomori, dimenzijama privrženosti (anksioznost i izbjegavanje) i socioseksualnosti s obzirom na spol i status veze te utvrditi povezanost između istih. Istraživanje je provedeno na uzorku od 226 studenata od čega je 41 student i 185 studentica. Uzorak je podijeljen i s obzirom na trenutni *offline* status veze od čega 52 samaca/samica, 147 u ozbiljnoj vezi s jednom osobom te se 27 su dionika povremeno viđa s jednom ili više osoba. Za potrebe istraživanja primijenjene su tri skale: skala Facebook ljubomore, upitnik strukture veza i revidirani upitnik socioseksualne orijentacije. Većina dosadašnjih svjetskih istraživanja je istaknula kako su žene sklonije od muškaraca Facebook ljubomori što u ovom istraživanju nije utvrđeno. Razlika između muškaraca i žena nije utvrđena ni na dimenzijama privrženosti dok su na skali socioseksualnosti mladići nerestriktivniji u odnosu na djevojke. Samci/samice su ljubomorniji/e od onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom dok ostale razlike u Facebook ljubomori nisu utvrđene. Na dimenzijama privrženosti samci/samice i oni koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba postižu više rezultate od onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Razlika između samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba nije utvrđena. Na socioseksualnosti oni koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba postižu najviši rezultat i karakterizira ih nerestriktivnija orijentacija dok oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu najniže rezultate i karakterizira ih restriktivnija orijentacija. Facebook ljubomora je pozitivno povezana s anksioznosti, negativno povezana sa socioseksualnošću dok s izbjegavanjem povezanost nije utvrđena. Socioseksualnost je negativno povezana s izbjegavanjem dok s anksioznosti povezanost nije utvrđena. Ovo područje istraživanja je još uvijek relativno novo što upućuje na potrebu daljnjih teorijskih i primijenjenih istraživanja. Rezultati bi mogli poslužiti terapeutima u radu s klijentima zbog negativnih posljedica Facebook ljubomore. Ključne riječi: Facebook ljubomora, anksioznost, izbjegavanje, socioseksualnost

Facebook jealousy and attachment to partner

ABSTRACT

Young people's exposure to social networks such as Facebook is growing everyday. At the same time there is a growing number of studies that examine the role of Facebook in romantic relationships. Attachment and sociosexuality were in previous studies often examined in the context of traditional *offline* jealousy. Recently, more and more researchers are exploring jealousy in the context of social networks, in this research, Facebook, so called modern jealousy. The main purpose of this research was to examine the differences in Facebook jealousy, dimensions of attachment (anxiety and avoidance) and sociosexuality considering sex and relationship status and to establish the correlation between them. The study was conducted on a sample of 226 participants of which 41 male and 185 female students. Moreover, considering relationship status, on a sample of 226 participants 52 of them were single, 147 were in a committed relationship with one person while 27 participants were occasionally seeing one or more person. For the purposes of this research, three scales were applied: Facebook Jealousy Scale, Relationship Structures (ECR-RS) Questionnaire and Revised Sociosexual Orientation Inventory. Most of the world's researches have revealed that women are more prone to Facebook jealousy than men but difference was not found in this research. Difference between men and women was not established on either of the dimensions of attachment while on the scale of sociosexuality men scored higher scores and were described as sociosexually unrestrictive while women were described as sociosexual restrictive. Single people were more prone to Facebook jealousy than people who are in serious, committed relationship with one person while other differences in Facebook jealousy were not found. Single people and those who are occasionally seeing one or more person scored higher scores on anxiety and avoidance than those who are in committed relationship with one person. Difference between single people and those who occasionally are seeing one or more person was not established. On a scale of sociosexuality, people who are occasionally seeing one or more person scored the highest score and were described as sociosexually unrestrictive. On the other hand, those who are in committed relationship with one person scored the lowest score and were described as sociosexually restrictive. Facebook jealousy was positively correlated with anxiety, negatively correlated with sociosexuality while correlation between Facebook jealousy and avoidance was not found. Sociosexuality was negatively correlated with avoidance while the correlation between sociosexuality and anxiety was not found. Facebook jealousy is area of research which is still relatively new suggesting the need for further theoretical and applied researches. The results could serve to therapists in dealing with clients because of the negative consequences of Facebook jealousy.

Keywords: Facebook jealousy, anxiety, avoidance, sociosexuality

1. UVOD

1.1. LJUBOMORA

Ljubomora je dugo vremena predmetom istraživanja i brojnih diskusija (Afifi i Reichert, 1996; Buunk, 1997; Guerrero, 1998; Guerrero i Afifi, 1999; Dainton i Aylor, 2001; Knobloch, Solomon i Cruz, 2001; Guerrero, Trost i Yoshimura, 2005). Daly, Wilson i Weghorst (1982; prema Pavela, Banai i Šimić, 2013) definiraju ljubomoru kao emocionalno stanje koje je uzrokovano percipiranom prijetnjom trenutačnoj vezi. Funkcija ljubomore koja je nastala prirodnim odabirom jest zadržati partnera (Pavela i Šimić, 2012). Ljubomora se u brojnim istraživanjima ispituje u kontekstu emocionalne i seksualne nevjere (Buss, Larsen, Westen i Semmelroth, 1992; DeSteno, Bartlett, Braverman i Salovey, 2002; Pavela, Banai i Šimić, 2013; Pietrzak, Laird, Stevens i Thompson, 2002; Treger i Sprecher, 2011). Pri tome su utvrđene razlike između muškaraca i žena tako da su muškarci osjetljiviji na seksualnu, a žene na emocionalnu nevjera (Buss i sur., 1992; DeSteno i sur., 2002; Pietrzak i sur., 2002; Treger i Sprecher, 2011). Kako navode Pavela i Šimić (2012) ljudski preci su se susretali s problemom zadržavanja partnera koji je vezan uz uspješnu reprodukciju. Kako bi se zadržao partner i spriječilo njegovo eventualno napuštanje dolazi do razvoja adaptivnih mehanizama, a pretpostavlja se kako tu funkciju preuzima ljubomora (Pavela i Šimić, 2012). Tijekom evolucijske povijesti, muškarci i žene su se susretali s različitim problemima koji predstavljaju osnovu razlika u ljubomori. Oplodnja se događa u tijelu žene i zato su se muškarci susretali s problemom sigurnosti očinstva. Sigurnost u očinstvo je ponajviše mogla ugroziti seksualna nevjera njihove partnerice zbog čega su evolucijom razvili povećanu osjetljivost na seksualnu nevjera. Za razliku od njih, žene više ulažu u svoje potomstvo. Ulaganje žene započinje još tijekom intrauterinog razvoja i dojenja, a maksimalni reproduktivni uspjeh žene je i dalje manji nego kod muškarca. Žene od očeva svoje djece, evolucijom traže sigurnost, resurse i ulaganje u nju i njihovo potomstvo. Strah od mogućeg gubitka zbog druge partnerice je doveo do posljedične povećane osjetljivosti na emocionalnu nevjera partnera (Pavela i Šimić, 2012). S obzirom na to da je ljubomora okarakterizirana mislima, emocijama i ponašanjem (White i Mullen, 1989, prema Dujmov, 2011), mora se promatrati kao multidimenzionalno i multifaktorsko iskustvo (White, 1981, prema Dujmov, 2011).

1.2. FACEBOOK LJUBOMORA

Usporedno s porastom izloženosti mladih ljudi društvenim mrežama koje su postale dio svakodnevnog života, raste broj istraživanja koja se usmjeravaju na to kako Internet i društvene mreže utječu na pojedinca, njegov život i njegov odnos s okolinom (Elphinston i Noller, 2011). Među takvim istraživanjima se uključuje i sve češće proučavanje kako jedna od najpoznatijih društvenih mreža – Facebook, koja je prema Al-Saggaf i Nielsen (2014) bila druga najposjećenija stranica na Internetu, utječe na ljubavne veze. Facebook svojim korisnicima omogućuje prezentiranje samih sebe na *online* profilu otkrivanjem osobnih informacija o sebi kao što su spol, dob, obrazovanje, religija, status veze, vlastiti interesi i hobiji te postavljanjem neograničenog broja fotografija i video snimki. Facebook korisnici također mogu pregledavati profile drugih korisnika te ih „dodavati za prijatelje“, pisati „po zidu“ profila, slati privatne poruke, bockati ih (tzv. „poke“) kao znak koketiranja, reagirati na pojedine objave, uključivati se u virtualne grupe s obzirom na vlastite interese, objavljivati dolazak na neki događaj, jedni drugima čestitati rođendan, prisjećati se određenih događaja koji su obilježili određeni dan te igrati različite igrice (Ellison i Lampe, 2007).

Zahvaljujući pojavi Interneta olakšano je komuniciranje i održavanje odnosa s prijateljima (Ellison i Lampe, 2007) za koje je Joinson (2008; prema Burkell, Fortier, Wong i Simpson, 2014) utvrdio da je najčešći razlog korištenja Facebooka. Omogućeno je i stvaranje izvanpartnerskih odnosa s osobama s kojima se možda ne bi nikada upoznali u *offline* svijetu, održavanje veze na daljinu i kontakta s bivšim partnerima. Kvalitetna i otvorena interakcija koja se vodi putem društvenih mreža među partnerima može imati pozitivan utjecaj na kvalitetu ljubavne veze McGlynn (2006; prema Carpenter i Spottswood, 2013). Osim što korištenje Facebooka može imati pozitivne efekte na odnos, druga istraživanja naglašavaju njegove negativne posljedice. Prema nekim istraživanjima (Muisse, Christofides i Desmarais, 2009; Elphinston i Noller, 2011; Clayton, Nagurney i Smith, 2013), upotreba Facebooka može otežati održavanje odnosa, vjernosti i sigurnosti u ljubavni odnos čime se pojam ljubomore dodatno zakomplicirao. Održavanje kontakta s bivšim partnerima bi također moglo potaknuti ljubomoru i sumnju kod novih partnera (Muisse i sur., 2009). Upravo su pojavom tzv. suvremene ljubomore istraživači počeli proučavati utjecaj Interneta na ljubavne odnose.

Atwood i Shwartz (2002) pokazuju kako zbog internetske nevjere na terapiju dolazi sve veći broj romantičnih parova, a pojam internetske nevjere se dijeli na: *online flirt* koji se odnosi

na koketiranje u chat ili instant porukama, *online afera* se odnosi na situaciju kojoj jedan partner stvara emocionalnu vezu s osobom koju je upoznao preko Interneta te *online sex* koji se svodi na odlazanje na Internet u svrhu postizanja seksualnog zadovoljstva. Ovakvo ponašanje osoba bira radije nego da seksualno zadovoljstvo postigne sa svojim ljubavnim partnerom. Da nevjera preko Interneta ne pripada nekoj posebnoj kategoriji u odnosu na tradicionalnu *offline* nevjeru otkrila je Whitty (2003) dalje navodeći da se emocionalnom nevjerom smatra *online* i *offline* dijeljenje intimnih detalja i razvijanje neseksualnih odnosa s osobom suprotnog spola dok se u seksualnu nevjeru ubrajaju „cybersex“, „hotchatting“ i tradicionalni *offline* seksualni odnosi. Rezultati istraživanja Henline, Lamke i Howard (2007) su pokazali kako samo 8% sudionika smatra da se *online* ponašanje neke osobe ne može smatrati nevjernim. Većina sudionika je smatrala da se svako *online* ponašanje koje uključuje bilo kakvu vrstu seksualnih interakcija ili emocionalnu povezanost može smatrati nevjernim i pritom se veća težina stavlja na *online* emocionalnu nevjeru nego na *online* seksualnu nevjeru. Sudionici smatraju kako *online* emocionalna povezanost između dvoje ljudi predstavlja dublji odnos od virtualnog seksa. Ujedno su rezultati istraživanja pokazali da se i muškarci i žene slažu kako je veća vjerojatnost da će se muškarac i žena naći uživo s *online* partnerom ako njihov odnos ima emocionalnu podlogu. Žene pokazuju viši stupanj emocionalne *online* ljubomore nego muškarci (Helsper i Whitty, 2010) što je u skladu s prije navedenim istraživanjima *offline* ljubomore (Buss, i sur., 1992; DeSteno, Barlett, Braverman i Salovey, 2002; Pavela, Banai i Šimić, 2013; Pietrzak i sur., 2002; Treger i Sprecher, 2011).

U kontekstu istraživanja *online* ljubomore izdvojila su se istraživanja koja ispituju korištenje društvenih mreža, odnosno jedne od najčešće korištenih, Facebook. Facebook ljubomora kao pojam prvi se put spominje u istraživanju Muisa i sur. (2009). Za potrebe svog istraživanja konstruirali su skalu Facebook ljubomore koja je detaljnije opisana u poglavlju Metoda. Rezultati njihovog istraživanja pokazuju da Facebook ljubomora predstavlja „začarani krug“ u kojemu osoba koja provodi više vremena na Facebooku tražeći informacije o partneru, postiže veće rezultate na skali Facebook ljubomore, tj. ljubomornija je i obrnuto (Muisa i sur., 2009). Marshall, Bejanyan, Di Castro i Lee (2013) su potvrdili ove rezultate utvrdivši pozitivnu povezanost između učestalosti prijavljivanja na Facebook profil i ljubomore što se može objasniti time da kako raste količina vremena koju osoba provodi na Facebooku, raste i količina informacija koju pronalaze o partneru ili se osoba češće prijavljuje na Facebook s ciljem kontroliranja partnerovih aktivnosti. Muisa i sur. (2009) utvrđuju da nadziranje partnerovog profila na Facebooku povećava anksioznost, nepovjerenje, zatvaranje u sebe i konačno ljubomoru što sve može naštetiti vezi (Marshall i sur., 2013; Fox, Osborn i Warber, 2014;

Tokunaga, 2016). S ovime se slažu i Elphinston i Noller (2011) koji su utvrdili kako Facebook kao jedna vrsta okoline, može izazvati osjećaje ljubomore koji su povezani s negativnim posljedicama za vezu direktno uzrokujući ovisnička ponašanja kao što je pretjerano praćenje partnerovih aktivnosti na Facebooku. Istraživanje Muise i sur. (2009), proširili su Utz i Beukeboom (2011) pronalaskom povezanosti između Facebook ljubomore i razloga korištenja svog profila. Rezultate svoga istraživanja su objasnili činjenicom kako ljudi koji svoje profile koriste za održavanje društvenih odnosa, odnosno socijalizaciju, imaju više razloga za ljubomoru od onih ljudi koji ga koriste za samoprezentaciju. Želja za održavanjem odnosa potiče ih na želju za znanjem što se događa u životima drugih pa postoji veća vjerojatnost da će naići na informacije koje bi kod njih mogle izazvati osjećaj ljubomore. Daljnji rezultati su pokazali kako sudionici smatraju kako je normalno i socijalno prihvatljivo nadzirati partnera i njegove aktivnosti (Utz i Beukeboom, 2011). Nadalje, nedavna istraživanja su pokazala kako 60% studenata koristi Facebook kako bi provjeravali svog partnera (Bowe, 2010; Tokunaga, 2011; Marshall i sur., 2013). Istraživači su za ovakvo ponašanje koristili različite termine kao: socijalno traženje (Lampe, Ellison i Steinfeld, 2006), socijalni nadzor (Steinfeld, Ellison i Lampe, 2008) te Facebook nadzor kako bi opisali trajnu upotrebu tehnologije za promatranje tuđih *online* aktivnosti (Marshall i sur., 2013). Gershon (2011) i Marshall i sur. (2013) su potvrdili kako neprikladno korištenje Facebooka, u obliku pretjeranog provjeravanja partnerovih *online* aktivnosti, dovodi do negativnog utjecaja na ljubavne odnose.

Nekoliko je istraživanja (Guadagno i Sagarin, 2010; Utz i Beukeboom, 2011; Muscanell, Guadagno, Rice i Murphy, 2013) proučavalo scenarije u kojem osoba vidi fotografiju na Facebooku svog partnera u zagrljaju nepoznate osobe suprotnog spola koja može biti postavljena s razlogom da bivšeg ili sadašnjeg partnera napravi ljubomornim (Van Ouytsel, Van Gool, Walrave, Ponnet i Peeters, 2016). S obzirom da je takva fotografija pristupačna velikom broju ljudi (ovisi o broju prijatelja i statusu privatnosti fotografija), ona predstavlja javnu prijatnju vezi. Kada drugi ljudi mogu vidjeti ovakvu fotografiju, ljubomorna reakcija je očekivana (Marshall i sur., 2013) i bez obzira na to što osobe koje postavljaju ovakvu fotografiju ne vide ništa sporno oko nje, ovakva fotografija može prouzročiti uznemirujuće osjećaje ljubomore koje mogu natjerati pojedince da se osjećaju izdanima od strane svojih partnera (Whitty, 2008; Helsper i Whitty, 2010). Osjećaji ljubomore i nepovjerenja prema partneru se tada mogu razviti i zbog straha od moguće ovakve izdaje (Marshall i sur., 2013).

1.3. KORELATI LJUBOMORE

1.3.1. Facebook ljubomora i spol

Najčešći prediktori Facebook ljubomore su spol, privrženost i osobne karakteristike korištenja Facebook profila (Muisse i sur. 2009). Rezultati nekih istraživanja o *online* nevjeri su pokazali da su žene po pitanju Facebook ljubomore, ljubomornije od muškaraca (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013, McAndrew i Shah, 2013; Muscanell i sur., 2013; Muise, Christofides i Desmarais, 2014; Hudson, Nicolas, Howser, Lipsett, Robinson, Pope, Hobby i Friedman, 2015). Prilikom proučavanja *online* samootkrivanja utvrđeno je da većina korisnika objavljuje fotografiju koju su slikali sami izbliza (tzv. selfie) pri čemu žene postavljaju fotografije koje su zavodljivije (Kapidzic i Herring, 2014) te se upravo zbog ove činjenice kod žena povećavaju razlozi za ljubomoru i brigu oko drugih žena, potencijalnih suparnica, za koje smatraju da su privlačne (Dijkstra i Buunk, 1998). McAndrew i Shah (2013) su također istraživali razlike između muškaraca i žena u Facebook ljubomori. Istraživanje se odvijalo na način da su svi sudionici ispunjavali skalu dva puta i ta tako da su svoje odgovore dali prvi put, a drugi su put morali odgovoriti tako da su zamislili odgovor partnera/ice. Rezultati prethodnih istraživanja koji pokazuju da su žene sklonije ljubomori i ponašanju uzrokovanom Facebook ljubomorom, su potvrđeni. Ono što je zanimljivo jest da su muškarci bili bolji od žena u predviđanju spolnih razlika u Facebook ljubomori koje očito nisu bile svjesne da su ljubomornije od svojih partnera (McAndrew i Shah, 2013). U navedenim scenarijima kada muškarci i žene promatraju sliku svog partnera/ice u zagrljaju nepoznate osobe suprotnog spola (Guadagno i Sagarin, 2010; Utz i Beukeboom, 2011; Muscanell i sur., 2013) žene su ljubomornije od muškaraca. Novija istraživanja (Hudson i sur., 2015) su pokazala interakciju spola i *emoticon* na način da su muškarci bili ljubomorniji kada je upotrijebljen znak za namigivanje, a žene u situaciji bez *emoticon*. Iako većina provedenih istraživanja upućuje na razliku između muškaraca i žena, nekoliko istraživanja je pokazalo kako razlike u Facebook ljubomori nema (Drouin, Miller i Dibble, 2014; Brem, Spiller i Vandehey, 2015; Utz, Muscanell i Khalid, 2015).

1.3.2. Facebook ljubomora i status veze

Facebook ljubomora je u dosadašnjim istraživanjima (Tokunaga, 2011; Orosz, Szekeres, Kiss, Farkas i Roland-Lévy, 2015) češće ispitivana u kontekstu statusa veze na Facebooku. Istraživanja su provedena na uzorku sudionika koji su u ozbiljnoj vezi s jednom

osobom. Sudionike se podijelilo u dvije skupine s kriterijem privatnosti na Facebooku – je li status veze javan i dostupan svima ili ne. Rezultati su pokazali da je javno objavljivanje statusa veze povezano s povećanom razinom ljubavi. Objavljivanjem svoje veze *online* pojedinci u ljubavnom odnosu žele javno obilježiti svoju ljubav i predanost te ostalima dati do znanja da više nisu dostupni i na taj način smanjiti opasnost od potencijalnih rivala (Fox i sur., 2014; Orosz i sur., 2015). Ovome u prilog ide nalaz da je za osobe koje traže potencijalnog partnera *online* status veze prva informacija koju traže (Fox i sur., 2014). Drugi najuvjerljiviji *online* znak ljubavnog odnosa predstavlja stavljanje fotografija i označavanje partnera na njima (Fox i sur., 2014). S obzirom na činjenicu da se povjerenje smatra esencijalnim za razvoj zdrave, sigurne i zadovoljne veze (Simpson, 2007) pretpostavilo se kako će pojedinci u ozbiljnoj vezi s jednom osobom biti manje ljubomorni od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba. Tako su Khanchandani i Durham (2009) utvrdili kako žene koje su u ozbiljnoj vezi pokazuju niže razine ljubomore od slobodnih žena. Međutim, treba se osvrnuti i na rezultate drugih istraživanja (Velki i Matasović, 2006; Marshall i sur., 2013) koja pokazuju da su s obzirom na količinu ulaganja u ljubavni odnos i strah od napuštanja od strane partnera, sudionici koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom ljubomorniji od samaca/samica i onih koji su u povremenoj vezi s jednom ili više osoba.

1.3.3. Facebook ljubomora i privrženost

Prema teoriji privrženosti (Bowlby, 1982), kroz sve razvojne faze privrženost je važna okosnica svih bliskih odnosa koja u velikoj mjeri određuje kvalitetu bliskih odnosa. Privrženost se najčešće definira kao afektivna veza koju karakterizira sklonost traženja i održavanja bliskosti s određenom figurom privrženosti (Bowlby, 1977), naročito u stresnim situacijama. Da bi razumjeli privrženost u odraslim ljubavnim vezama, Hazan i Shaver (1987; prema Collins i Read, 1990) su pretpostavili da će u odrasloj dobi ljubavni partneri postati primarne figure privrženosti koji pružaju ohrabrenje, podršku i utjehu. Brojna istraživanja su ispitivala ljubomoru u kontekstu teorije privrženosti (Radecki-Bush, Farrell, Bush, 1993; Buunk, 1997; Guerrero, 1998; Sharpsteen & Kirkpatrick, 1997). U odnosu na sigurno privržene pojedince, nesigurno privrženi pojedinci imaju niže razine povjerenja, zadovoljstva, intimnosti i stabilnosti u svojim ljubavnim odnosima (Simpson, 1990; Kirkpatrick & Davis, 1994). Naime, nesigurno privrženi pojedinci skloniji su ljubomori (Buunk, 1997). Sharpsteen i Kirkpatrick (1997) navode kako su ljubomora i privrženost strategije kojima se ljudi služe kako bi zadržali svog partnera/icu. Ako postoji mogućnost gubitka figure privrženosti, pogotovo nakon značajnog

ulaganja u ljubavni odnos, privrženost i ljubomora se aktiviraju kako bi se odnos zaštitio (Bryson i Wehmeyer, 1988). Marshall i sur. (2013) su istraživali ulogu stila privrženosti na *online* ponašanje i utvrdili kako postoji razlika u *online* ponašanju između anksiozno i izbjegavajuće privrženih sudionika. Potvrdili su pretpostavke da će anksiozno privrženi pojedinci tražiti informacije koje bi mogle ukazivati na partnerovo nevjerno ponašanje što posljedično vodi ka povećanom nadziranju partnerovog profila tijekom kojega će se sve dvosmislene informacije tumačiti kao prijeteće za vezu što povećava razinu Facebook ljubomore (Bevan, 2013; prema Bevan, 2017; Drouin i sur., 2014, Marshall i sur., 2013). Izbjegavajuće privrženi pojedinci su manje nadzirali partnerov Facebook profil i posljedično bili manje skloni Facebook ljubomori zbog tendencije da sve prijeteće informacije izbjegavaju zbog straha od napuštanja i odbacivanja od strane partnera. Marshall i sur. (2013) su opisali dva načina na koje je stil privrženosti povezan s Facebook ljubomorom: 1. povjerenje i zadovoljstvo vezom te 2. strast i ljubav. Pojedinci koji postižu veće rezultate na anksioznosti, manje vjeruju partneru/ici i svoju vezu evaluiraju kao manje zadovoljavajuću (Collins i Read, 1990; Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennan, 1992). Usporedno s ovim, osobe koje manje vjeruju svome partneru postižu veće rezultate u Facebook ljubomori (Muisse i sur., 2009) te su sklonije pretraživanju partnerovih osobnih stvari (Vinkers, Finkenauer i Hawk, 2011) i nametljivom i kontrolirajućem ponašanju koje uključuje strategije kao nadziranje partnerovih aktivnosti na Facebooku (Mikulincer i Shaver, 2007). Pojedinci koji su visoko na izbjegavanju također postižu niže rezultate na povjerenju i zadovoljstvu odnosom (Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennan, 1992), ali za razliku od anksioznih, pokazuju manje Facebook ljubomore (Marshall i sur., 2013). Sudionici koji se ne oslanjaju na partnere, izbjegavaju koristiti partnera kao figuru prvrženosti pa su samim time i manje ljubomorni. Što se tiče drugog načina, anksiozni pojedinci su skloniji upuštati se u ljubavni odnos koji je okarakteriziran opsesivnom, ovisnom i posesivnom ljubavi – manijom (Lee, 1977). Manija je nadalje povezana sa povećanim nadziranjem partnera (Goodboy i Myers, 2010). Izbjegavajuće privrženi pojedinci češće izvješćuju da se rjeđe i teže zaljubljuju, da je rijetkost pronaći osobu u koju se pojedinac zaljubi, da ljubav koja je prikazana na filmovima ne postoji i da ljubav ne traje dugo (Hazan i Shaver, 1987). Niža Facebook ljubomora i niža razina nadzora, tako mogu reflektirati neentuzijastične osjećaje prema partneru. Prema ovome, više razine strasti i ljubavi mogu objasniti zašto anksiozni pojedinci doživljavaju veću Facebook ljubomoru i više nadziru partnerove aktivnosti od izbjegavajućih pojedinaca (Marshall i sur., 2013).

1.3.4. Facebook ljubomora i socioseksualnost

Razlike među ljudima u spremnosti i sklonosti na upuštanje u neobavezan seksualan odnos predstavlja socioseksualnost (Penke i Asendorpf, 2008). Termin socioseksualnosti je uveo Kinsey, a pažnju je počeo privlačiti nakon konstrukcije Upitnika socioseksualne orijentacije (SOI) od strane Simpsona i Gangestada (1991). Pavela, Banai i Šimić (2013) su ispitivali ljubomoru u kontekstu socioseksualnosti. Muškarci i žene su evolucijom razvili različite reproduktivne strategije odnosno tendenciju ka kratkotrajnim ili dugotrajnim vezama (Simpson i Gangestad, 1991; prema Pavela, Banai i Šimić, 2013). Pojedinci kojima je prije upuštanja u seksualan odnos potrebno više bliskosti, vremena, emocionalne vezanosti za partnera i predanosti vezi jesu restriktivne socioseksualne orijentacije i kao takvi su skloniji dugotrajnim vezama i dugotrajnim reproduktivnim strategijama. Za razliku od njih, pojedincima kojima je potrebno prije upuštanja u seksualan odnos manje bliskosti, vremena, emocionalne vezanosti za partnera i predanosti u vezi prije stupanja u spolni odnos s partnerom jesu nerestriktivne socioseksualne orijentacije i kao takvi su skloniji kratkotrajnim vezama i kratkotrajnim reproduktivnim strategijama (Pavela, Banai i Šimić, 2013). U istraživanjima spolnih razlika, muškarci na skali socioseksualnosti postižu veće rezultate, odnosno pokazuju značajke nerestriktivne socioseksualne orijentacije (Quist, Watkins, Smith, Little, Debruine i Jones, 2012; Neto, 2015). Muškarci su spremniji upustiti se u seksualan odnos s neznancima (Clark, 1990; Clark i Hatfield, 1989; Surbey & Conohan, 2000; Hald i Høgh-Olesen, 2010; sve prema Conley, 2011), žele veći broj seksualnih partnera (Buss i Schmitt, 1993, prema Conley, 2011) i zainteresiraniji su za avanturu na jednu noć (Buss i Schmitt, 1993; Oliver i Hyde, 1993; Peterson i Hyde, 2010). Istraživači su ovakve rezultate objasnili, među ostalima i teorijom roditeljskog ulaganja (Trivers, 1971; prema Buss, 2006). Investicija u potomstvo s obzirom na količinu vremena i truda, prema ovoj teoriji nije jednaka između muškaraca i žena. Spol koji ulaže više jesu žene i upravo iz tog razloga će žene biti opreznije pri biranju svog seksualnog partnera i više sklone dugoročnoj strategiji nego muškarci (Michalski i Shackelford, 2010). Unatoč opaženim razlikama, Gangestad i Simpson (2000) navode kako su interspolne razlike manje u odnosu na intraspolne. U dosadašnjim istraživanjima (Pavela, Banai i Šimić, 2013) je tradicionalna *offline* ljubomora proučavana u kontekstu socioseksualnosti. Istraživači su utvrdili kako su restriktivni muškarci u usporedbi s nerestriktivnima, pokazali veću ljubomoru na seksualnu nevjeru dok su žene neovisno o reproduktivnoj strategiji, ljubomornije na emocionalnu nevjeru.

Facebook ljubomora je u Hrvatskoj još uvijek neistraženo područje i može se reći kako ovo istraživanje upućuje na potrebu istraživanja Facebook ljubomore u kontekstu socioseksualnosti i na potrebu utvrđivanja razlika i sličnosti između tradicionalne *offline* i suvremene *online* ljubomore.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Utvrđiti razlike (s obzirom na spol i status veze) u Facebook ljubomori, dimenzijama privrženosti i socioseksualnosti te povezanost Facebook ljubomore, dimenzija privrženosti (izbjegavanje i anksioznost) i socioseksualne orijentacije

3. PROBLEMI I HIPOTEZE

1. Utvrđiti postoje li razlike s obzirom na spol i status veze u:

- a) Facebook ljubomori
- b) dimenzijama privrženosti (anksioznost i izbjegavanje)
- c) socioseksualnosti

Hipoteza 1a: S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013, McAndrew i Shah, 2013; Muise i sur., 2013; Hudson i sur., 2015) očekuje se da će djevojke imati viši rezultat od mladića na skali Facebook ljubomore te s obzirom na činjenicu da se povjerenje smatra esencijalnim za razvoj zdrave, sigurne i zadovoljne veze (Simpson, 2007), može se pretpostaviti da će osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom imati niži rezultat na skali Facebook ljubomore od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba.

Hipoteza 1b: S obzirom na rezultate prethodnih istraživanja (Schmitt, Shackelford i Buss, 2001), može se pretpostaviti da će na dimenziji izbjegavanja viši rezultat imati mladići dok će na dimenziji anksioznosti viši rezultat imati djevojke te s obzirom na to da se ozbiljna veza s jednom osobom temelji na bliskosti, predanosti i emocionalnoj povezanosti, može se pretpostaviti kako će takve osobe imati niži rezultat na dimenzijama anksioznosti i izbjegavanja od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba.

Hipoteza 1c: S obzirom na teoriju roditeljskog ulaganja (Trivers, 1971; prema Buss, 2006) i prethodna istraživanja (Quist i sur., 2012; Neto, 2015) može se pretpostaviti da će mladići imati viši rezultat na skali socioseksualnosti tj. biti nerestriktivniji, a djevojke postizati niže rezultati tj. biti restriktivnije, dok se s obzirom na rezultate prethodnih istraživanja (Budimir, Paj, Veseli i Huić, 2013) može pretpostaviti da će oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postići manji rezultat na skali socioseksualnosti u odnosu na one koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba te onih koji su samci/samice.

2. Utvrditi kakav je odnos između Facebook ljubomore, dimenzija privrženosti i socioseksualnosti.

Hipoteza 2a: S obzirom na rezultate prethodnih istraživanja (Marshall i sur., 2013; Bevan, 2013; Drouin i sur., 2014; Muise i sur., 2014) može se pretpostaviti pozitivna povezanost između Facebook ljubomore i anksioznosti te se s obzirom na rezultate Marshall i sur. (2013; Muise i sur., 2014) može pretpostaviti negativna povezanost između dimenzije izbjegavanja i Facebook ljubomore.

Hipoteza 2b: S obzirom na rezultate prethodnih istraživanja (Kirkpatric, 1998; prema Del Giudice, 2011) može se očekivati pozitivna povezanost dimenzija privrženosti (anksioznosti i izbjegavanja) s mjerom socioseksualnosti.

Hipoteza 2c: S obzirom na činjenicu da je osobama koje postižu niske rezultate na skali socioseksualnosti (restriktivnije) potrebno više vremena, bliskosti, predanosti vezi i vezanosti s partnerom kako bi stupili u spolni odnos s partnerom te su skloniji dugoročnim vezama koje se temelje na povjerenju koje se smatra esencijalnim za razvoj zdrave, sigurne i zadovoljne veze (Simpson, 2007), može se pretpostaviti kako će postizati niže rezultate na Facebook ljubomori tj. može se očekivati pozitivna povezanost između ova dva konstrukta.

4. METODA

4.1. SUDIONICI

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku od 226 studenata heteroseksualne orijentacije od čega je 41 (18%) studenata i 185 (82%) studentica. Sudionici su bili studenti različitih fakulteta u Hrvatskoj (Zadar, Split, Osijek i Zagreb), u dobi od 18 do 32 godine ($M=21,35$; $sd=2,23$, $C=21,00$). Prosječna dob mladića iznosi $M=22,29$ uz $SD=2,88$, a djevojaka $M=21,15$ uz $SD=2,00$ pri čemu je utvrđena značajna razlika u dobi između mladića i djevojaka ($t(224)=3,04$; $p<.01$) odnosno mladići su značajno stariji od žena. Što se tiče trenutnog statusa

veze, od ukupnog broja sudionika, 52 je samaca/samica (23%), 147 sudionika je u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (65%), dok se 27 sudionika povremeno viđa s jednom ili više osoba (11,94%). Kod sudionika koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, prosječno trajanje veze je $M=30,30$ mjeseci uz $sd=23,83$ uz prosječno zadovoljstvo vezom od $M=4,46$ uz $sd=0,79$.

4.2. MJERNI INSTRUMENTI

Primijenjen je upitnik koji je, uz uvodna pitanja o sociodemografskim podacima (spol, dob, godina studija), sadržavao i pitanja o korištenju Facebooka u, statusu veze te u slučaju ozbiljne veze, o trajanju iste. Korištene su još Skala Facebook ljubomore (Muisse, Christofides, Desmarais, 2009), Upitnik strukture veza (Fraley, Heffernan, Vicary i Brumbaugh, 2011) i Upitnik socioseksualne orijentacije (Simpson i Gangestad, 1991).

Skala Facebook ljubomore (Muisse, Christofides i Desmarais, 2009)

Skala se sastoji od 27 čestica kojima se procjenjuje ljubomora u vezi, a koja je za potrebe ovog istraživanja prevedena na hrvatski jezik. Sudionici su procjenjivali svaku tvrdnju („Osjećao/la bih prijetnju kada bi moj/a partner/ica dodao/la bivšeg/u partnera/icu za prijatelja na Facebooku.“, „Bio/la bih ljubomorana/a kada bi moj/a partner/ica objavio/la sliku na Facebooku na kojoj je zagrljen/a s nepoznatom osobom suprotnog spola.“) na skali od 7 stupnjeva pri čemu je 0 značila da se tvrdnja u potpunosti ne odnosi na njih, a 6 da se tvrdnja u potpunosti odnosi na njih. Uputa je glasila: “Pred Vama se nalaze tvrdnje koje se odnose na Vaše mišljenje glede korištenja Facebooka. Ako trenutno niste u vezi, onda Vas molimo da na tvrdnje odgovorite kako biste se inače ponašali u odnosu s partnerom/icom.“ Ukupan rezultat svakog sudionika se računao kao prosječan rezultat na svih 27 čestica. Cronbachov koeficijent pouzdanosti za ovu skalu u izvornom istraživanju iznosi $\alpha=0,96$, a u ovom istraživanju $\alpha=0,94$.

Upitnik strukture veza (Relationship Structures (ECR-RS) Questionnaire; Fraley, Heffernan, Vicary i Brumbaugh, 2011)

Upitnik strukture veza (ECR-RS) jedan je od novijih instrumenata za ispitivanje privrženosti u odrasloj dobi. Nastao je na temelju revidirane verzije Brennanovog Inventara iskustava u bliskim vezama (ECR-R; Fraley, Waller i Brennan, 2000), pri čemu su od čestica

koje su imale dobre diskriminativne vrijednosti odbačene one koje se eksplicitno odnose na romantičnog partnera (Fraley i sur., 2011). Ova se samoizvještajna mjera koristi za procjenu privrženosti u raznim vrstama bliskih odnosa, a mjeri dimenzije anksioznosti i izbjegavanja. Skala se sastoji od 9 čestica koje se mogu koristiti pri procjeni privrženosti različitim figurama privrženosti (npr. majka, otac, romantični partner, najbolji prijatelj). U ovom istraživanju ispitivala se privrženost prema ljubavnom partneru. Prvih šest čestica čini dimenziju izbjegavanja (npr. *"Radije ne pokazujem partneru/ici kako se zapravo osjećam."*), a zadnje tri dimenziju anksioznosti (npr. *"Često me brine da partneru/ici uopće nije stalo do mene."*) Zadatak je sudionika da na skali od 7 stupnjeva (0 – uopće se ne slažem, 6 – potpuno se slažem) označe svoj stupanj slaganja s navedenom tvrdnjom. Uputa je glasila: „Pred Vama se nalaze tvrdnje koje se odnose na Vaš odnos s trenutnim partnerom/icom. Ako trenutno niste u vezi onda Vas molimo da na tvrdnje odgovorite kako se inače ponašate u odnosu s partnerom/icom.“ Rezultat se na dimenziji izbjegavanja računa kao prosječna vrijednost prvih 6 čestica, uz prethodno rekodiranje čestica 1, 2, 3 i 4, a rezultat na dimenziji anksioznosti se računa kao prosječna vrijednost čestica 7-9. Unatoč malom broju čestica, test-retest pouzdanost iznosi .65 za domenu romantičnih odnosa, dok pouzdanost unutarnje konzistencije iznosi $\alpha=.80$ za dimenziju anksioznosti te $\alpha=.88$ za dimenziju izbjegavanja (Fraley i sur., 2011). U ovom istraživanju dobiveni koeficijenti unutarnje konzistencije za dimenziju izbjegavanja iznose $\alpha=.73$, a za dimenziju anksioznosti $\alpha=.90$.

Revidirani upitnik socioseksualne orijentacije (Revised Sociosexual Orientation Inventory, Penke i Asendorpf, 2008)

Ovim upitnikom se mjeri sklonost osobe usputnim i neobaveznim seksualnim odnosima, izvan predanih ljubavnih veza. Sastoji se od tri facete: ponašajne, kojom se ispituje broj partnera s kojima je sudionik bio u takvom odnosu, facete koja mjeri stav prema neobaveznim, jednokratnim seksualnim odnosima te facete koja ispituje seksualnu želju prema osobama s kojima sudionik nije u romantičnoj vezi. Konfirmatornom faktorskom analizom potvrđuje se da je riječ o tri zasebna faktora (Penke, 2006), koje su u malim do umjerenim interkorelacijama. Svaka faceta je reprezentirana s tri pitanja, a ukupan broj čestica je 9. Sudionici su procjenjivali svaku tvrdnju („*S koliko ste partnera imali seksualne odnose bez da ste htjeli dugoročnu i predanu vezu s njim/njom?*“, „*Seks bez ljubavi je u redu*“, „*Koliko često doživite seksualno uzbuđenje kada ste u društvu osobe s kojom niste u predanoj ljubavnoj vezi?*“) na skali od 9 stupnjeva. Viši rezultat upućuje na veću nerestriktivnost u seksualnom ponašanju. Uputa je glasila: „U ovom upitniku se nalaze tvrdnje koje se odnose na Vaša intimna

iskustva i stavove. Ako trenutno niste u vezi onda Vas molimo da na tvrdnje odgovorite kako se inače ponašate u odnosu s partnerom/icom.“.Moguće je računati poseban rezultat za svaku facetu od tri čestice ili kao ukupan rezultat koji se formira kao prosječan rezultat svih odgovora, nakon rekodiranja čestice broj 6. U ovom istraživanju koeficijenti unutarnje konzistencije prema spolu na ukupnom rezultatu iznose za mladiće $\alpha=.83$, a za djevojke $\alpha=.79$.

4.3. POSTUPAK

Ispitivanje je provedeno putem *online* obrasca na prigodnom uzorku u periodu od 03.02.2017. do 03.04.2017. godine. *Online* upitnik je postavljen na razne sveučilišne grupe na društvenoj mreži Facebook. Na samom početku u uputi je iznesen cilj i svrha istraživanja te je naglašena potpuna anonimnost sudionika te mogućnost prekidanja ispunjavanja upitnika u bilo kojem trenutku. Također, sudionici su obaviješteni da će njihovi odgovori biti korišteni u svrhu izrade završnog rada. Prosječno trajanje ispunjavanja upitnika je iznosilo od 5-10 minuta.

5. REZULTATI

U nastavku su prikazani prosječni rezultati, raspršenja i raspon rezultata na svim ispitivanim varijablama za ukupan uzorak. Privrženost je iskazana kao rezultat na dvije odvojene subskale (izbjegavanje i anksioznost) dok je socioseksualnost iskazana kao ukupan rezultat na 3 zajedničke subskale, a izračunati su posebno i rezultati na subskalama koje ispituju ponašanje, stav i želju te je za naredne analize za mjeru socioseksualnosti korišten ukupan rezultata na tri facete.

Tablica 1. Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*), medijana (*C*), moda (*D*), asimetričnosti (*SI*) i kurtičnosti (*KI*) te raspona rezultata (*min* i *max*) izmjerenih varijabli na ukupnom uzorku (N=226).

	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>SI</i>	<i>KI</i>	<i>min</i>	<i>max</i>
Dob	21,35	2,23	21,00	20,00	1,40	3,04	18,00	32,00
FacLjub	1,86	1,09	1,72	2,15	0,74	0,77	0,00	5,67
SSB	0,89	1,14	0,33	0,33	2,58	8,34	0,00	7,67
SSS	3,00	2,22	2,67	0,00	0,42	0,71	0,00	8,00
SSZ	1,37	1,62	0,67	0,00	1,58	2,00	0,00	8,00
SsU	1,75	1,29	1,44	0,33	0,92	0,76	0,00	6,56
Izbj	1,29	0,97	1,00	0,00	0,83	0,17	0,00	4,50
Anks	1,69	1,70	1,00	0,00	0,87	0,11	0,00	6,00

Legenda: FacLjub – rezultat na upitniku Facebook ljubomore, SSB – bihevioralna komponenta socioseksualne orijentacije, SSS – komponenta stava socioseksualne orijentacije, SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije, SsU – ukupan rezultat na skali socioseksualne orijentacije, Izbj – dimenzija izbjegavanja, Anks – dimenzija anksioznosti.

Kline (2011) navodi kako se distribucije kod kojih je vrijednost indeksa asimetričnosti veći od 3, a vrijednost indeksa kurtičnosti (spljoštenosti) veći od 8 smatraju ekstremno odstupajućim distribucijama. U Tablici 1. vidljivo je kako utvrđene vrijednosti svih konstrukata odgovaraju prethodno definiranim granicama normalnosti distribucija osim bihevioralne komponente socioseksualne orijentacije gdje utvrđeni indeks asimetričnosti iznosi 2,58, a utvrđeni indeks kurtičnosti (spljoštenosti) iznosi 8,34. Statistički postupci nisu računati na odvojenim subskalama socioseksualnosti nego na ukupnom rezultatu (SsU) te ovalav rezultat nije utjecao na daljnje statističke postupke.

U Tablici 2. su prikazane aritmetičke sredine (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata na Facebook ljubomori sudionika s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Tablica 2. Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika s obzirom na spol i status veze na skali Facebook ljubomore.

Status veze	S		O		P	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Spol						
M	2,04	1,37	1,39	0,83	1,72	1,27
Ž	2,26	1,20	1,80	1,03	1,80	1,01

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba, M – muškarac, Ž - žena

5.1. U svrhu odgovora na ispitivanje razlika u Facebook ljubomori s obzirom na spol i status veze korištena je dvosmjerna ANOVA (2x3) za nezavisne uzorke.

Tablica 3. Tablični prikaz rezultata analize varijance kojom se ispitala razlika u Facebook ljubomori s obzirom na spol i status veze.

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
Spol	1,56	1/220	0,25	0,006
Status veze	7,75*	2/220	0,04	0,030
Spol x status veze	0,54	2/220	0,80	0,002

Rezultati analize varijance pokazuju da nije utvrđen statistički značajan efekt spola, ali je utvrđen statistički značajan efekt statusa veze na razinu Facebook ljubomore. Interakcijski efekt nije utvrđen (Prilog 1, Tablica 3.)

Obzirom na navedenu značajnu razliku provedena je i post-hoc analiza (Tukey test).

Post-hoc analiza (Prilog 1, Tablica 1) je pokazala da se pojedinci koji su samci/samice postižu značajno više rezultate u Facebook ljubomori od onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Samci/samice bi bili ljubomorniji kada bi bili u ljubavnom odnosu s partnerom/icom koji/a je objavio/la sliku s bivšim/om partnerom/com od onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Samci/samice bi češće provjeravali partnerove/ičine aktivnosti na Facebooku, bili sumnjičavi oko poruka koje partner/ica šalje preko Facebooka te se brinuli da bi njihov partner/ica mogla/la iskoristiti Facebook za započinjanje novog ljubavnog odnosa.

Između onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba i onih koji su samci/samice i u ozbiljnoj vezi s jednom osobom nema razlike, što je vidljivo i na grafičkom prikazu (Prilog 2, Slika 1.)

U Tablici 4. su prikazane aritmetičke sredine (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika na anksioznosti s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Tablica 4. Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika s obzirom na spol i status veze na anksioznosti.

Status veze	S		O		P	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Spol						
M	2,22	0,93	0,90	1,08	2,00	1,89
Ž	2,69	1,69	1,31	1,66	2,54	1,63

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba, M – muškarac, Ž - žena

5.2. U svrhu odgovora na ispitivanje razlika u anksioznosti s obzirom na spol i status veze korištena je dvosmjerna ANOVA (2x3) za nezavisne uzorke.

Tablica 5. Tablični prikaz rezultata analize varijance kojom se ispitala razlika u privrženosti (anksioznost) s obzirom na spol i status veze.

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
Spol	6,16	1/220	0,12	0,01
Status veze	52,55**	2/220	0,00	0,09
Spol x status veze	0,07	2/220	0,99	0,01

Rezultati analize varijance pokazuju da nije utvrđen statistički značajan efekt spola, ali je utvrđen statistički značajan efekt statusa veze na dimenziju anksioznosti. Interakcijski efekt nije utvrđen (Tablica 5.)

Obzirom na navedenu značajnu razliku provedena je i post-hoc analiza (Tukey test).

Post-hoc analiza (Prilog 1, Tablica 2.) je pokazala da se oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu značajno niže rezultate u dimenziji anksioznosti od onih koji su samici/samice i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba. Samci/samice i oni koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba boje se da bi ih partner/ica mogao/la odbaciti i da partnera/icu uopće nije briga za njih ili barem ne u onoj mjeri koliko je njima stalo.

Između samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba nema razlike, što je vidljivo i na grafičkom prikazu (Prilog 2, Slika 2).

U Tablici 6. su prikazane aritmetičke sredine (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika na izbjegavanju s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Tablica 6. Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika s obzirom na spol i status veze na izbjegavanju.

Status veze	S		O		P	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Spol						
M	2,22	0,93	1,01	1,06	2,41	1,57
Ž	1,52	0,82	1,01	0,77	1,98	1,55

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba, M – muškarac, Ž - žena

5.3. U svrhu odgovora na ispitivanje razlika u izbjegavanju s obzirom na spol i status veze korištena je faktorijalna ANOVA (2x3) za nezavisne uzorke.

Tablica 7. Tablični prikaz rezultata analize varijance kojom se ispitala razlika u privrženosti (izbjegavanje) s obzirom na spol i status veze.

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
Spol	2,65	1/220	0,07	0,02
Status veze	29,15**	2/220	0,00	0,15
Spol x status veze	1,81	2/220	0,31	0,01

Rezultati analize varijance pokazuju da nije utvrđen statistički značajan efekt spola, ali je utvrđen statistički značajan efekt statusa veze na dimenziju izbjegavanja. Interakcijski efekt nije utvrđen (Tablica 8.) Obzirom na navedenu značajnu razliku provedena je i post-hoc analiza (Tukey test).

Post-hoc analiza (Prilog 1, Tablica 3.) je pokazala da se oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu značajno niže rezultate u dimenziji izbjegavanja od onih koji su samici/samice i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba. Samci/samice i oni koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba ne obraćaju se partneru/ici kad im je teško, ne razgovaraju o svojim problemima i brigama. Takvi pojedinci ne pokazuju partneru/ici kako se osjećaju jer im nije ugodno otvarati se partneru/ici.

Između samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba nema razlike, što je vidljivo i na grafičkom prikazu (Prilog 2, Slika 3)

U Tablici 8. su prikazane aritmetičke sredine (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika na izbjegavanju s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Tablica 8. Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata sudionika s obzirom na spol i status veze na socioseksualnosti.

Status veze	S		O		P	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
Spol						
M	2,76	1,61	1,93	1,32	3,31	1,64
Ž	1,77	1,24	1,39	0,98	2,54	1,55

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba, M – muškarac, Ž - žena

5.4. U svrhu odgovora na ispitivanje razlika u socioseksualnosti s obzirom na spol i status veze korištena je dvosmjerna ANOVA (2x3) za nezavisne uzorke.

Tablica 9. Tablični prikaz rezultata analize varijance kojom se ispitala razlika u socioseksualnosti s obzirom na spol i status veze.

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
Spol	16,20**	1/220	0,00	0,05
Status veze	28,98**	2/220	0,00	0,09
Spol x status veze	1,29	2/220	0,63	0,004

Rezultati analize varijance pokazuju da je utvrđen statistički značajan efekt spola i statusa veze na socioseksualnu orijentaciju. (Tablica 10.)

Obzirom na navedene značajne razlike provedena je i post-hoc analiza (Tukey test).

Post-hoc analiza je pokazala kako muškarci postižu značajno više rezultate nego žene i karakterizira ih nerestriktivnija socioseksualna orijentacija, dok su žene postigle niži rezultat na mjeri socioseksualne orijentacije i karakterizira ih restriktivnija socioseksualna orijentacija (Prilog 1, Tablica 4.). Muškarci češće preferiraju „seks na jednu noć“, ulaze u spolni odnos s većim brojem partnera u kratkom vremenskom razdoblju, smatraju kako je seks bez ljubavi u redu i češće dožive seksualno uzbuđenje kada su u društvu osobe s kojom nisu u predanoj ljubavnoj vezi.

Post-hoc analiza je također pokazala značajan efekt statusa veze na socioseksualnost na način da u ovom uzorku najviši rezultat na mjeri socioseksualnosti postižu osobe koje se povremeno viđaju s jednom ili više osoba i karakterizira ih nerestriktivna socioseksualna orijentacija, dok najniži rezultat na mjeri socioseksualnosti postižu oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom i karakterizira ih restriktivna socioseksualna orijentacija što je vidljivo i na grafičkom prikazu (Prilog 1, Tablica 5.) Pojedinci koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba preferiraju kratkoročnu strategiju, upuštaju se u spolni odnos bez prethodne emocionalne vezanosti, bliskosti i predanosti dok oni koju su o ozbiljnoj vezi s jednom osobom preferiraju suprotne vrijednosti.

Navedeni rezultati su vidljivi i na grafičkom prikazu (Prilog 2, Slika 4.)

5.5. U svrhu odgovora na 2. problem računat je Pearson-ov koeficijent korelacije.

Tablica 10. Tablični prikaz koeficijenta korelacije između Facebook ljubomore, privrženosti (izbjegavanja i anksioznosti) i socioseksualnosti.

	FACLJUB	IZBJ	ANKS	SSsU
FACLJUB				
IZBJ	0,02			
ANKS	0,50*	0,32*		
SsU	-0,15*	0,26*	0,07	

* $p < .05$

Legenda: FACLJUB – rezultat na upitniku Facebook ljubomore, IZBJ – dimenzija izbjegavanja, ANKS – dimenzija anksioznosti, SsU – ukupan rezultat na skali socioseksualne orijentacije.

Rezultati ispitivanja pokazuju kako je Facebook ljubomora značajno i pozitivno povezana s dimenzijom anksioznosti, odnosno oni koji češće provjeravaju partnerove/ičine aktivnosti na Facebooku, koji su sumnjičavi oko poruka koje partner/ica šalje preko Facebooka te se brinu da bi njihov partner/ica moga/la iskoristiti Facebook za započinjanje novog ljubavnog odnosa istovremeno se boje da bi ih partner/ica mogao/la odbaciti i da partnera/icu uopće nije briga za njih ili barem ne u onoj mjeri koliko je njima stalo.

Facebook ljubomora je statistički značajno i negativno povezana s ukupnim rezultatom na skali socioseksualnosti odnosno oni koji češće provjeravaju partnerove/ičine aktivnosti na Facebook-u, koji su sumnjičavi oko poruka koje partner/ica šalje preko Facebooka te se brinu da bi njihov partner/ica moga/la iskoristiti Facebook za započinjanje novog ljubavnog odnosa istovremeno ne žele seksualni odnos dok nisu sigurni da sa svojim/om partnerom/icom žele dugoročnu ozbiljnu vezu, potrebno im je više emocionalne vezanosti i bliskosti s partnerom te smatraju kako seks ne funkcionira bez ljubavi. Drugim riječima, što su sudionici ljubomorniji to su socioseksualno restriktivniji.

Dimenzija izbjegavanja je značajno i pozitivno povezana s ukupnim rezultatom na skali socioseksualnosti. Pojedinci koji se ne obraćaju partneru/ici kad im je teško, ne razgovaraju o svojim problemima i brigama potrebno je manje emocionalnog vezivanja, bliskosti i predanosti prije nego se upuste u seksualni odnos, odnosno nerestriktivniji su.

6. RASPRAVA

Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati razlike u Facebook ljubomori, dimenzijama privrženosti (izbjegavanje i anksioznost) i socioseksualnoj orijentaciji s obzirom na spol i status veze te provjeriti povezanosti istih.

S obzirom na rezultate ranijih istraživanja (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013; McAndrew i Shah, 2013; Muise i sur., 2013; Hudson i sur., 2015) pretpostavilo se kako će žene biti ljubomornije od muškaraca i da će osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom biti manje ljubomorne od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba. Dakle, prvim problemom se usredotočilo na ispitivanje razlika u Facebook ljubomori s obzirom na spol i status veze. Provjerom rezultata (Tablica 3) nije utvrđena značajna razlika između muškaraca i žena na skali Facebook ljubomore što nije u skladu s prvim dijelom prve hipoteze i rezultatima prijašnjih istraživanja (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013; McAndrew i Shah, 2013; Muise i sur., 2013; Hudson i sur., 2015). Drouin i sur. (2014), Brem i sur. (2015) i Utz i sur. (2015) su u svojim istraživanjima utvrdili da nema razlike u Facebook ljubomori između muškaraca i žena što zapravo ukazuje na činjenicu da mladići i djevojke ispitani u ovom istraživanju na približno jednak način gledaju na *online* ponašanje partnera/ice. Uvidom u Tablicu 3. prosječni rezultat na skali Facebook ljubomore na ovom uzorku iznosi $M=1,86$ što govori o niskom rezultatu ljubomore. Može se reći kako sudionici Facebook ponašanje partnera/ice ne smatraju problematičnim, nisu sumnjivi oko poruka koje bi partner/ica mogao/la slati preko Facebooka i ne brine ih da bi partner/ica mogao/la se upustiti u novi ljubavni odnos. Facebook ponašanje njihovih partnera nije izazvalo ljubomoru. Mogući razlog ovakvog rezultata jest da se u ukupnom uzorku od 226 sudionika prikupio samo 41 muškarac što je nizak broj za razliku od 185 žena u uzorku. Osim toga, u uzorku je obuhvaćeno 65% ispitanika koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom uz prosječno zadovoljstvo vezom od $M=4,46$ što se može smatrati visokom razinom zadovoljstva što upućuje na činjenicu da više od pola uzorka vjeruje svom partneru/ici i ne iskazuje ljubomoru. Treba napomenuti da se s napretkom tehnologije mijenja i razlog korištenja određenih društvenih mreža pa tako Utz i sur. (2015) izvještavaju kako nova društvena mreža Snapchat postaje sve popularnija zbog svojih mogućnosti da se poruke brišu nakon nekoliko sekundi te izvještavaju kako ovu društvenu mrežu pojedinci koriste kako bi tražili nove ljubavne partnere, a Facebook za održavanje postojećih odnosa što posljedično dovodi do većeg izražavanja ljubomore na Snapchatu nego na Facebooku.

Daljnjom obradom rezultata (Tablica 3.) utvrđen je značajan efekt statusa veze na razinu Facebook ljubomore pri čemu su samci/samci bili ljubomorniji od sudionika koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (Prilog 1, Tablica 1) što je vidljivo i na Slici 1. Dobivenim rezultatom drugi dio prve hipoteze je potvrđen. Osobe koje su samci/samice su prilikom ispunjavanja upitnika možda su se usmjeravali na bivšeg partnera s čije su strane doživjeli nevjeru odnosno situaciju koja je opisana u tvrdnjama na skali Facebook ljubomore koja je u njima probudila osjećaj ljubomore, nepovjerenja i izdaje od strane partnera (Whitty, 2008; Helsper i Whitty,

2010). Još jedno moguće objašnjenje je da osobe koje postižu visoki rezultat na skali Facebook ljubomore imaju veću šansu biti samci/samice zbog nepovjerenja u svog partnera koje se smatra esencijalnim za zdravu vezu (Simpson, 2007) i svojom ljubomorom unište ljubavni odnos. Osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom svoju vezu temelje na povjerenju. Povjerenje se stječe samootkrivanjem koje predstavlja recipročan proces. Kada svoje intimne podatke ljudi podijele s nama osjećamo se bitnima jer je s nama podijeljeno nešto važno te doživljavamo ugodno iskustvo. Otkrivanjem intimnih informacija, nesigurnosti koje imamo o osjećajima, vrijednostima i stavovima, nestaju. Takav se odnos produbljuje (Tardy i Dindia, 1997) jačanjem intimnosti i predanosti (Park, Jin i Jin, 2011). U budućim istraživanjima bi se trebao uvrstiti konstrukt samootkrivanja i pokušati utvrditi povezanost između samootkrivanja i Facebook ljubomore. Ovo istraživanje je potvrdilo (Prilog 3, Tablica 1.) dosadašnja istraživanja (Muise i sur., 2009; Marshall i sur., 2013) koja pokazuju „začarani krug“ između vremena provedenog na Facebooku i Facebook ljubomore. Kako raste količina vremena koju osoba provodi na Facebooku, raste i količina informacija koju pronalaze o partneru. Marshall i sur. (2013) su utvrdili da su pojedinci koji na dimenziji anksioznosti postižu visoke rezultate, skloniji češćem provjeravanju partnerovih/ićinih aktivnosti od onih koji postižu visoke rezultate na dimenziji izbjegavanja što nije potvrđeno u ovom istraživanju. Kako bi se razumio cijeli koncept Facebook ljubomore i „začaranog kruga“ treba napomenuti kako su se u dosadašnjim istraživanjima koristili složeniji statistički postupci kao što je hijerarhijska regresijska analiza kojom se utvrđuje varijanca Facebook ljubomore. Ključnim prediktorima Facebook ljubomore se u raznim istraživanjima ističu anksiozna privrženost, ljubomora kao osobina i nadziruće ponašanje (Kern, 2015).

Del Giudice (2009; prema Del Giudice, 2011) u svom istraživanju upućuje na to da je dimenzija anksioznosti „ženska strategija“ nastala u svrhu zadržavanja partnera te se s obzirom na ovo očekivao viši rezultat žena na dimenziji anksioznosti, međutim ovim istraživanjem to nije utvrđeno. Dobiveni rezultat nije u skladu s prvim dijelom druge hipoteze (Tablica 7.) i rezultatima prethodnih istraživanja (Kobak i Sceery, 1988; DiTommaso i sur., 2001; prema Jerković, 2005).

Nadalje, ispitana je razlika u anksioznosti s obzirom na status veze. Osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu niže rezultate na dimenziji anksioznosti od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba (Prilog 1, Tablica 2.) Ovakav rezultat ukazuje na činjenicu da se osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom manje brinu da bi ih partner/ica mogao/la odbaciti i da partnera/icu uopće nije briga za njih. Razlog ovakvog rezultata je da se dimenzija anksioznosti, osim na strah da će partner odbaciti

i napustiti pojedinca, odnosi na pretjeranu potrebu za emocionalnom bliskošću što obično isključuje ozbiljna veza s jednom osobom. Osobe koje se boje odbacivanja i napuštanja češće će birati biti samci/samice ili se tek povremeno viđati s jednom ili više osoba što je i vidljivo na grafičkom prikazu (Prilog 2, Slika 2.) Osim toga, pretjerana potreba za emocionalnom bliskošću s partnerom/icom može partnera/icu preplašiti zbog čega takvi ljudi završavaju kao samci/samice ili se povremeno viđaju s jednom ili više osoba.

Kirkpatrick (1998; prema Schmitt, 2003) je predložio kako su izbjegavanje i kratkoročna seksualna strategija sinonimi tj. da se u podlozi dimenzije izbjegavanja kao kod kratkotrajne seksualne strategije nalazi sličan mehanizam. Ova pretpostavka je utemeljena na tezi Triversonove teorije roditeljskog ulaganja (Trivers, 1971; prema Buss, 2006) prema kojoj su kratkotrajnoj seksualnoj strategiji skloniji muškarci. Iz ove činjenice dolazi pretpostavka kako će dimenziji izbjegavanja muškarci imati viši rezultat od žena. Međutim, ova razlika u konkretnom uzorku nije pronađena (Tablica 7.) Mogući razlog ovakvog rezultata navodi Del Giudice (2011) da su se interspolne razlike u izbjegavanju tokom dekade snizile.

Što se tiče efekta statusa veze na dimenziju izbjegavanja, osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu značajno niže rezultate na izbjegavanju od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba (Prilog 1, Tablica 3) čime je drugi dio hipoteze drugog problema potvrđen što je vidljivo i na Slici 3. (Prilog 2) Ovakav rezultat zapravo ukazuje ne to kako osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom razgovaraju s partnerom/icom o svojim problemima i brigama te pokazuju kako se zaista osjećaju. Emocionalno vezanje za partnera i bliskost samcima/samicama i osobama koje se povremeno viđaju s jednom ili više osoba stvara neugodu zbog čega se možda neće htjeti upuštati u ozbiljan ljubavni odnos ili njihovima partnerima/icama može smetati „hladnoća“ s njihove strane.

U ovom su istraživanju također utvrđeni efekti spola i statusa veze na socioseksualnu orijentaciju. Prvi dio tog problema se usmjerio na utvrđivanje razlika u socioseksualnosti između mladića i djevojaka. Buss i Schmidt (1993) su ustanovili da su mladići općenito zainteresiraniji za „seks na jednu noć“, kratkoročne seksualne strategije i odnose kojima nedostaje emocionalne dubine zbog čega je pretpostavljeno kako će biti socioseksualno nerestriktivni (Quist i sur. 2012; Neto, 2015). Obradom rezultata (Tablica 9.) utvrđena je značajna razlika u socioseksualnosti s obzirom na spol pri čemu su mladići ostvarili viši rezultat od žena (Prilog 1, Tablica 4) čime je prvi dio treće hipoteze potvrđen i znači da su muškarci nerestriktivniji. Rezultati ukazuju da su mladići skloniji stupiti u seksualne odnose bez prethodnog ostvarivanja bliskog odnosa i emocionalne vezanosti s partnericom. Dobiveni rezultati su u skladu s prijašnjim istraživanjima (Buss i Schmitt, 1993; Oliver i Hyde, 1993;

Peterson i Hyde, 2010) i Triversovom teorijom roditeljskog ulaganja (Trivers, 1971; prema Buss, 2006) prema kojoj žene više ulažu u svoje potomstvo zbog čega nisu sklone kratkoročnim seksualnim odnosima (Michalski i Shackelford, 2010).

Što se tiče ispitivanja efekta statusa veze na socioseksualnosti, utvrđene je da su osobe koje se povremeno viđaju s jednom ili više osoba u ovom uzorku postigle najviši rezultat na socioseksualnosti dok su osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postigle najniži rezultat (Prilog 1, Tablica 5.; Prilog 2, Slika 4.) što je u skladu s prijašnjim istraživanjima (Budimir i sur., 2013) čime je drugi dio treće hipoteze potvrđen. Osobe koje su u ozbiljnoj, predanoj vezi s jednom osobom, manje su sklone „seksu na jednu noć“, upuštanju u seksualne odnose bez prethodne emocionalne vezanosti i mijenjaju partnera u istom vremenskom periodu. Takve osobe više ulažu u ljubavni odnos i sklone su dugoročnoj strategiji. Kod muškaraca, kada stupe u ozbiljnu, predanu vezu dolazi do smanjivanja razine spolnog hormona, testosterona odgovornog za spolni nagon. Burnham, Flynn, Chapman, Gray, McIntyre, Lipson i Ellison (2003) izvješćuju o padu razine testosterona za 21% Zaključno o ovom problemu, treba imati na umu da rezultati prijašnjih istraživanja (Simpson i Gangestad, 1991; Bailey, Kirk, Zhu, Dunne i Martin, 2000) navode kako je intraspolni varijabilitet veći od interspolnog varijabiliteta.

Drugi problem se usredotočio na utvrđivanje povezanosti između Facebook ljubomore, dimenzija privrženosti i socioseksualnosti. Obradom rezultata (Tablica 10.) utvrđena je značajna pozitivna povezanost između Facebook ljubomore i anksioznosti, dok povezanost između Facebook ljubomore i izbjegavanje nije utvrđena (Tablica 10.) čime je hipoteza prvog dijela drugog problema samo djelomično potvrđena. Navedeni rezultati pokazuju kako su sudionici koji se boje odbijanja ili napuštanja od strane svoga partnera i imaju potrebu za ekstremnom bliskošću, ljubomorniji, odnosno sumnjičavi su oko poruka koji njihov partner/ica šalje preko Facebooka, boje se kako bi partner/ica mogao/la započeti novi ljubavni odnos preko Facebooka i provjeravaju češće partnerove/ičine aktivnosti (DeSteno i Salovey, 1996; prema Dujmov, 2011) što je u skladu s prethodnim istraživanjima (Marshall i sur., 2013; Drautin i sur., 2014). Rezultati prethodnih istraživanja (Marshall i sur., 2013) ukazuju na negativnu povezanost Facebook ljubomore i izbjegavanja odnosno sudionici koji doživljavaju neugodu zbog bliskosti i ovisnosti o drugima, pokazuju manju razinu ljubomore, međutim na ovom uzorku ova povezanost nije utvrđena.

Teorija nalaže kako su dimenzije privrženosti ortogonalne međutim na ovom je uzorku između dimenzija privrženosti utvrđena značajna pozitivna povezanost što znači da anksioznost i izbjegavanje nisu međusobno ortogonalne. Upravo iz ovog razloga nije postojala mogućnost

svrstavanja suionika u jedan od moguća četiri stila privrženosti što je je za posljedicu imalo ostavljanje dimenzija kao takve što se smatra i boljim mjerenjem privrženosti u odrasloj dobi od stilova privrženosti (Fraley i Waller, 1998; prema Kamenov i Jelić, 2003).

Također je između Facebook ljubomore i socioseksualnosti, utvrđena značajna negativna povezanost (Tablica 10.) što znači da rezultati nisu potvrdili prvu hipotezu drugog problema. Pojedinci koji su na Skali socioseksualnosti restriktivniji tj. skloniji dugotrajnim seksualnim odnosima i ulaženju u seksualne odnose kada su emocionalno vezani i predani partneru su ljubomorniji. Takvi pojedinci su skloniji provjeravati partnerove/ičine aktivnosti na Facebooku, sumnjati oko poruka koje partner/ica šalje preko Facebooka i brinuti se oko mogućeg započinjanja novog ljubavnog odnosa ili obnavljanja kontakta s bivšim/om partnerom/icom. Razlog ovakvo nalaza je možda u tome što restriktivne osobe biraju vrlo pažljivo osobe s kojima će stupiti u seksualni odnos, odnosno traže osobe koje su spremne ulagati u dugotrajniji odnos (Gangestad i Simpson, 1990; Simpson i Gangestad, 1991). Suprotno od njih nerestriktivni pojedinci bi mogli biti manje izbirljivi prilikom traženja partnera za seksualni odnos, odnosno mogu stupiti u spolni odnos bez emocionalne vezanosti, bliskosti i predanosti vezi. Ljubomora kod restriktivnih pojedinaca može predstavljati adaptivni mehanizam koji bi trebao pomoći zadržati partnera, ukloniti opasnost od potencijalnog rivala i spriječiti napuštanje od strane partnera.

Značajna pozitivna povezanost utvrđena je između dimenzije izbjegavanja i socioseksualnosti što je u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja (Kirkpatric, 1998; prema Del Giudice, 2011). Moguće objašnjenje ovoga rezultata je možda u tome da je veća sklonost neobaveznim spolnim odnosima izražena kod izbjegavajuće privrženih pojedinaca (Birnbbaum, Reis, Mikulincer, Gillath i Orpaz, 2006) iz razloga da bi izbjegli potencijalnu mogućnost postajanja privrženima partneru/ici. Povezanost između socioseksualnosti i dimenzije anksioznosti nije utvrđena što je vidljivo i u Tablici 10 čime je hipoteza drugog dijela drugog problema samo djelomice potvrđena te nije u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja (Kirkpatric, 1998; prema Del Giudice, 2011).

Kritički osvrt na istraživanje

Na kraju, potrebno je navesti metodološka ograničenja u istraživanju. Kao prvo, uzorak su činili studenti pa je onemogućena generalizacija rezultata na opću populaciju što znači da bi u budućim istraživanjima uzorak trebao biti veći i pokušati se ispitati i na nekim drugim

skupinama ljudi kao što su npr. oženjeni/udani pojedinci ili na grupama mladih nestudenata. Također bi trebalo zahvatiti obrasce povezanosti ispitivanih varijabli i u skupinama drugih seksualnih orijentacija.

Dobiveni podaci su prikupljeni putem Interneta što ima pozitivne strane kao što su brzo prikupljanje informacija, ekonomičnost te slobodno rješavanje upitnika neovisno o vremenu u privatnosti svoga doma. Međutim, istraživač nema kontrolu i ne može biti u potpunosti siguran tko zapravo popunjava upitnik. I u ovom istraživanju se pokazalo kako su žene sklonije rješavanju *online* upitnika od muškaraca (Repalust i Velimirović, 2015), a ovakva neproporcionalnost broja žena i muškaraca dovodi do manje reprezentativnosti muškaraca u uzorku s obzirom na opću populaciju muškaraca. Osim toga muškarci koji su skloni rješavanju upitnika su vjerojatno sličniji ženama koje su u uzorku nego muškarci koji nemaju tu sklonost što znači da je manje vjerojatno naći bilo kakve spolne/rodne razlike.

Što se tiče skale Facebooka i Facebook ljubomore, istraživanje je provedeno na osobama koji su odrastali uz Facebook i koji je dio njihovog svakodnevnog života što je moglo utjecati na neznačajnost razlika u Facebook ljubomori s obzirom na spol pa bi se u budućim istraživanjima bilo zanimljivo osvrnuti na efekt dobi. Osim toga, u ovom istraživanju se ispituju povezanosti između pojedinih konstrukata te se ne može govoriti o uzročno-posljedičnom slijedu između dimenzija privrženosti i socioseksualnosti na Facebook ljubomoru i obrnuto. S obzirom na činjenicu da brojna istraživanja pokazuju kako je objavljivanje slike uz status veze jedan od najjavnijih i najčvršćih dokaza predanosti i ljubavi vezi (Papp, Danielewicz i Cayemberg, 2012) jer navođenjem svog ljubavnog statusa na Facebooku kao samca/samice može partneru signalizirati da je i dalje osoba zainteresirana za traženje drugog partnera na Facebooku (Young, Dutta i Dommety, 2009), bilo bi zanimljivo utvrditi postoji li razlika u Facebook ljubomori kod osoba koje su u ozbiljnoj vezi s obzirom na status veze na Facebooku (samac/samica i u vezi), ispitati imaju li šifru od partnerovog/ičinog profila i dovodi li poznavanje šifre do većeg povjerenja ili veće razine provjeravanja partnerovog/ičinog profila i veće razine ljubomore te predstavlja li traženje šifre znak nepovjerenja i sumnje u partnera. Također bi trebalo ispitati korištenje zajedničkog profila – je li znak ljubavi i povjerenja ili strategija za nadziranje partnerovih/ičinih aktivnosti.

7. ZAKLJUČCI

1a Utvrđeno je da nema značajne razlike u razini Facebook ljubomore s obzirom na spol, odnosno između muškaraca i žena, a s obzirom na status veze samci/samice su postigli višu razinu Facebook ljubomore od onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom dok ova razlika

nije utvrđena između onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba i samaca/samica i onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom.

1b Utvrđeno je da nema značajne razlike u dimenzijama privrženosti (anksioznost i izbjegavanje) s obzirom na spol, odnosno između mladića i djevojaka, a s obzirom na status veze samci/samice i osobe koje se povremeno viđaju s jednom ili više osoba postigli su višu razinu na obje dimenzije privrženosti (anksioznost i izbjegavanje) od onih koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom dok razlika u dimenzijama privrženosti između samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba nije utvrđena.

1c Utvrđeno je da postoje značajne razlike u socioseksualnosti s obzirom na spol i status veze, odnosno muškarci su postigli viši rezultat na socioseksualnosti te ih karakterizira nerestriktivna socioseksualna orijentacija i preferiraju kratkoročnu strategiju dok žene karakterizira restriktivna socioseksualna orijentacija i preferiraju dugoročnu strategiju. S obzirom na status veze najviši rezultat postižu osobe koje se povremeno viđaju s jednom ili više osoba i karakterizira ih nerestriktivna socioseksualna orijentacija te biraju kratkoročnu strategiju, dok najniži rezultat postižu osobe koje su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom što znači da ih karakterizira restriktivna socioseksualna orijentacija i preferiraju dugoročnu strategiju.

2. Utvrđena je značajna pozitivna povezanost Facebook ljubomore i anksioznosti te značajna negativna povezanost Facebook ljubomore i socioseksualnosti. Dimenzije privrženosti su međusobno pozitivne povezane te je izbjegavanje pozitivno povezano sa socioseksualnosti dok ostale povezanosti nisu utvrđene.

8. LITERATURA

- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American psychologist*, 44(4), 709.
- Ainsworth, M. D. S. (1982). Attachment: Retrospect and prospect. U Parkes, C. i Stevenson Hinde, J. (Ur.) *The place of attachment in human behavior*. New York: Basic Books.
- Al-Saggaf, Y. i Nielsen, S. (2014). Self-disclosure on Facebook among female users and its relationship to feelings of loneliness. *Computers in Human Behavior*, 36, 460-468.
- Afifi, W. A. i Reichert, T. (1996). Understanding the role of uncertainty in jealousy experience and expression. *Communication Reports*, 9(2), 93-103.
- Atwood, J. D. i Schwartz, L. (2002). Cyber-sex: The new affair treatment considerations. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 1(3), 37-56.

- Bailey, J. M., Kirk, K. M., Z.u, G., Dunne, M. P. i Martin, N. G. (2000). Do individual differences in sociosexuality represent genetic or environmentally contingent strategies? Evidence from the Australian twin registry. *Journal of personality and social psychology*, 78(3), 537.
- Bevan, J. L. (2017). Romantic jealousy experience and expression and social networking sites. *The Impact of Social Media in Modern Romantic Relationships*, 165.
- Bevan, J. L. (2013). *The communication of jealousy*. New York, NY: Peter Lang.
- Birnbaum, G. E., Reis, H. T., Mikulincer, M., Gillath, O. i Orpaz, A. (2006). When sex is more than just sex: attachment orientations, sexual experience and relationship quality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(5), 929-943.
- Bowe, G. (2010). Reading romance: The impact Facebook rituals can have on a romantic relationship. *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, 1(2), 61-77.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: Retrospect and prospect. *American Journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664.
- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds. II. Some principles of psychotherapy. The fiftieth Maudsley Lecture. *The British Journal of Psychiatry*, 130(5), 421-431.
- Brem, M. J., Spiller, L. C. i Vandehey, M. A. (2015). Online mate-retention tactics on Facebook are associated with relationship aggression. *Journal of interpersonal violence*, 30(16), 2831-2850.
- Bryson, J. B. i Wehmeyer, N. (1988). The exit-voice-loyalty-neglect model and responses to jealousy. U *meeting of the Western Psychological Association, Reno, NV*.
- Budimir, S., Paj, M. D., Veseli, A. i Huić, A. (2013, January). Sociosexuality, self-concept and relationship status. U *Savremeni trendovi u psihologiji*.
- Burkell, J., Fortier, A., Wong, L. L. Y. C. i Simpson, J. L. (2014). Facebook: Public space or private space?. *Information, Communication i Society*, 17(8), 974-985.
- Burnham, T. C., Chapman, J. F., Gray, P. B., McIntyre, M. H., Lipson, S. F. i Ellison, P .T. (2003). Men in committed, romantic relationships have lower testosterone. *Hormones and Behavior*, 44(2), 119-122.
- Buss, D. M. (2006). Strategies of human mating. *Psihologijske teme*, 15(2), 239-260.
- Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D. i Semmelroth, J. (1992). Sex differences in jealousy: Evolution, physiology and psychology. *Psychological science*, 3(4), 251-256.

- Buss, D. M. i Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: an evolutionary perspective on human mating. *Psychological review*, 100(2), 204.
- Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23(6), 997-1006.
- Carpenter, C. J. i Spottswood, E. L. (2013). Exploring romantic relationships on social networking sites using the self-expansion model. *Computers in Human Behavior*, 29(4), 1531-1537.
- Clayton, R. B., Nagurney, A. i Smith, J. R. (2013). Cheating, breakup and divorce: Is Facebook use to blame?.
- Collins, N. L. i Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644.
- Conley, T. D. (2011). Perceived proposer personality characteristics and gender differences in acceptance of casual sex offers. *Journal of personality and social psychology*, 100(2), 309.
- Dainton, M. i Aylor, B. (2001). A relational uncertainty analysis of jealousy, trust and maintenance in long-distance versus geographically close relationships. *Communication Quarterly*, 49(2), 172-188.
- Del Giudice, M. (2011). Sex differences in romantic attachment: a meta analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(2), 193-214.
- DeSteno, D., Bartlett, M. Y., Braverman, J. i Salovey, P. (2002). Sex differences in jealousy: Evolutionary mechanism or artifact of measurement?. *Journal of personality and social psychology*, 83(5), 1103.
- Dijkstra, P. I Buunk, B. P. (1998). Jealousy as a function of rival characteristic: An evolutionary perspective. *Personality and social psychology bulletin*, 24(11), 1158-1166.
- Drouin, M., Miller, D. A. I Dibble, J. L. (2014). Ignore your partner's current Facebook friends; beware the ones they add! *Computer in Human Behavior*, 35, 483-488.
- Dujmov, M. (2011). *Ljubomora u romantičnim vezama: odnos s nekim osobnim i relacijskim varijablama*. Neobjavljeni diplomski rad. Zadar: Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru.
- Ellison, S. (2014). Lampe (2007)“The Benefits of Facebook „Friends“ Social Capital and College Students Use of Online Social Network Sites“ u *Journal of Computer Mediated Communication* Volume 12, Issue 4.

- Elphinston, R. A. i Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14(11), 631-635.
- Farrugia, R. C. (2013). *Facebook and relationships: A study of how social media use is affecting lon-term relationships*. Rochester Institute of Technology.
- Fox, J., Osborn, J. L. i Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527-534.
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M. i Brumbaugh, C. C. (2011). The experiences in close relationships-Relationship Structures Questionnaire: a method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological assessment*, 23(3), 615.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. i Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 350.
- Gangestad, S. W. i Simpson, J. A. (2000). Trade-offs, the allocation of reproductive effort and the evolutionary psychology of human mating. *Behavioral and Brain Sciences*, 23(4), 624-636.
- Gershon, I. (2011). Un-friend my heart: Facebook, promiscuity and heartbreak in a neoliberal age. *Anthropological Quarterly*, 84(4), 865-894.
- Goodbye, A. K., Myers, S. A. i Members of Investigating Communication. (2010). Relational quality indicators and love styles as predictors of negative relational maintenance behaviors in romantic relationships. *Communication Reports*, 23(2), 65-78.
- Guadagno, R. E. i Sagarin, B. J. (2010). Sex differences in jealousy: An evolutionary perspective on online infidelity. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(10), 2636-2655.
- Guerrero, L. K. (1998). Attachment-style differences in the experience and expression of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 5(3), 273-291.
- Guerrero, L. K. i Afifi, W. A. (1999). Toward a goal-oriented approach for understanding communicative responses to jealousy. *Western Journal of Communication*, 63(2), 216-248.
- Guerrero, L. K., Trost, M. R. i Yoshimura, S. M. (2005). Romantic jealousy: Emotions and communicative responses. *Personal Relationships*, 12(2), 233-252.

- Hazan, C. i Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Helsper, E. J. i Whitty, M. T. (2010). Netiquette within married couples: Agreement about acceptable online behavior and surveillance between partners. *Computers in Human Behavior*, 26(5), 916-926.
- Henline, B. H., Lamke, L. K. i Howard, M. D. (2007). Exploring perceptions of online infidelity. *Personal relationships*, 14(1), 113-128.
- Hudson, M. B., Nicolas, S. C., Howser, M. E., Lipsett, K. E., Robinson, I. W., Pope, L. J., Hobby, A. F. i Friedman, D. R. (2015). Examining how gender and emoticons influence Facebook jealousy. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 18(2), 87-92.
- Jerković, V. (2005). Privrženost i psihološka prilagodba studenata. Neobjavljeni diplomski rad. Zagreb: Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
- Kamenov, Ž. i Jelić, M. (2003). Validacija instrumenta za mjerenje privrženosti u različitim vrstama bliskih odnosa: Modifikacija Brennanova inventara iskustava u bliskim vezama. *Suvremena psihologija*, 6(1).
- Kapidžić, S. i Herring, S. C. (2014). Race, gender and self-presentation in teen profile photographs. *New media & society*, 1-19.
- Kern, A. (2015). Istraživanja Facebook ljubomore. Neobjavljeni diplomski rad. Zagreb: Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu.
- Khanchandani, L. i Durham, T. W. (2009). Jealousy during dating among female college students. *College Student Journal*, 43(4), 1272-1279.
- Kirkpatrick, L. A. i Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of personality and social psychology*, 66(3), 502.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. Third edition. New York: Guilford Press.
- Knobloch, L. K., Solomon, D. H. i Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8(2), 205-224.
- Kobak, R. R. i Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: working models, affect regulation and representations of self and others. *Child development*, 59(1), 135-146.
- Lampe, C., Ellison, N. i Steinfield, C. (2006, November). A Face(book) in the crowd: Social searching vs. social browsing. U *Proceedings of the 2006 20th anniversary conference on Computer supported cooperative work* (str. 167-170). ACM.

- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173-182.
- Levy, M. B. i Davis, K. E. (1988). Lovestyles and attachment styles compared: Their relations to each other and to various relationship characteristics. *Journal of social and Personal Relationships*, 5(4), 439-471.
- Marshall, T. C., Bejanyan, K., Di Castro, G. i Lee, R. A. (2013). Attachment styles as predictors of Facebook-related jealousy and surveillance in romantic relationships. *Personal Relationships*, 20(1), 1-22.
- McAndrew, F. T. i Shah, S. S. (2013). Sex differences in jealousy over Facebook activity. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2603-2606.
- Michalski, R. L. i Shackelford, T. K. (2010). Evolutionary personality psychology: reconciling human nature and individual differences. *Personality and Individual Differences*, 48(5), 509-516.
- Mikulincer, M. i Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: structure, dynamics and change*. New York: Guilford Press.
- Muise, A., Christofides, E. i Desmarais, S. (2014). „Creeping“ or just information seeking? Gender differences in partner monitoring in response to jealousy on Facebook. *Personal Relationships*, 21(1), 35-50.
- Muise, A., Christofides, E. i Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *Cyberpsychology & Behavior*, 12(4), 441-444.
- Muscanell, N. L., Guadagno, R. R., Rice, L. i Murphy, S. (2013). Don't it make my brown eyes green? An analysis of Facebook use and romantic jealousy. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 16(4), 237-242.
- Neto, F. (2015). Revisiting correlates of sociosexuality for men and women: the role of love relationships and psychological maladjustment. *Personality and Individual Differences*, 83, 106-110.
- Oliver, M. B. i Hyde, J. S. (1993). Gender differences in sexuality: a meta analysis. *Psychological Bulletin*, 114(1), 29-51.
- Orosz, G., Szekeres, A., Kiss, Z. G., Farkas, P. i Roland-Levy, C. (2015). Elevated romantic love and jealousy if relationship status is declared on Facebook. *Frontiers in psychology*, 6, 214.

- Papp, L. M., Danielewicz, J. i Cayemberg, C. (2012). „Are we Facebook official?“ implications of dating partners' Facebook use and profiles for intimate relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 15(2), 85-90.
- Park, N., Jin, B. i Jin, S. A. A. (2011). Effects of self-disclosure on relational intimacy in Facebook. *Computers in Human Behavior*, 27(5), 1974-1983.
- Pavela, I., Banai, B. i Šimić, N. (2013). Reproduktivne strategije i ljubomora muškaraca i žena. *Društvena istraživanja*, 22(3), 517-535.
- Pavela, I. i Šimić, N. (2012). Razlike u ljubomori između muškaraca i žena: provjera evolucijske hipoteze i hipoteze uvjerenja. *Psihologijske teme*, 21(1), 105-120.
- Penke, L. (2006). Development of the revised sociosexual orientation inventory (SOI-R). *Unpublished manuscript, Institute of Psychology, Humboldt University of Berlin*.
- Penke, L. i Asendorpf, J. B. (2008). Evidence for conditional sex differences in emotional but not in sexual jealousy at the automatic level of cognitive processing. *European Journal of Personality*, 22(1), 3-30.
- Peterson, J. L. i Hyde, J. S. (2010). A meta-analytic review of research on gender differences in sexuality, 1993-2007. *Psychological Bulletin*, 136, 21-38.
- Pietrzak, R. H., Laird, J. D., Stevens, D. A. i Thompson, N. S. (2002). Sex differences in human jealousy: A coordinated study of forced-choice, continuous rating-scale and physiological responses on the same subjects. *Evolution and Human Behavior*, 23(2), 83-94.
- Quist, M. C., Watkins, C. D., Smith, F. G., Little, A. C., DeBruine, L. M. i Jones, B. C. (2012). Sociosexuality predicts women's preferences for symmetry in men's faces. *Archives of Sexual Behavior*, 41(6), 1415-1421.
- Radecki-Bush, C., Farrell, A. D. i Bush, J. P. (1993). Predicting jealous responses: The influence of adult attachment and depression on threat appraisal. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(4), 569-588.
- Repalust, A. i Velimirović, I. (2015). Mladi na tržištu rada-istraživački izvještaj. *CESI Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje*.
- Schmitt, D. P. (2003). Are men universally more dismissing than women? Gender differences in romantic attachment across 62 cultural regions. *Personal Relationships*, 10(3), 307-331.
- Schmitt, D. P., Shackelford, T. K. i Buss, D. M. (2001). Are men really more oriented toward short-term mating than women? A critical review of theory and research. *Psychology, Evolution & Gender*, 3(3), 211-239.

- Shaver, P. R. i Brennan, K. A. (1992). Attachment styles and the „Big Five“ personality traits: Their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(5), 536-545.
- Simpson, J. A. (2007). Psychological foundations of trust. *Current directions in psychological science*, 16(5), 264-268.
- Simpson, J. A. (1999). Attachment theory in modern evolutionary perspective. U Cassidy, J. i Shaver P. R. (Ur.), *Handbook of attachment: Theory, research and clinical applications* (str. 115-140). New York: Guilford Press.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 59(5), 971.
- Simpson, J. A. i Gangestad, S. W. (1991). Individual differences in sociosexuality: evidence for convergent and discriminant validity. *Journal of personality and social psychology*, 60(6), 870.
- Sharpsteen, D. J. i Kirkpatrick, L. A. (1997). Romantic jealousy and adult romantic attachment. *Journal of personality and social psychology*, 72(3), 627.
- Steinfeld, C., Ellison, N. B. i Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(6), 434-445.
- Tardy, C. H. i Dindia, K. (1997). *Self-disclosure*. London: Routledge.
- Tokunaga, R. S. (2016). Interpersonal surveillance over social network sites: Applying a theory of negative relational maintenance and the investment model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(2), 171-190.
- Tokunaga, R. S. (2011). Social networking site or social surveillance site? Understanding the use of interpersonal electronic surveillance in romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 705-713.
- Treger, S. i Sprecher, S. (2011). The influences of sociosexuality and attachment style on reactions to emotional versus sexual infidelity. *Journal of sex research*, 48(5), 413-422.
- Utz, S. i Beukeboom, C. J. (2011). The role of social network sites in romantic relationships: Effects on jealousy and relationship happiness. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 16(4), 511-527.
- Utz, S., Muscanell, N. i Khalid, C. (2015). Snapchat elicits more jealousy than Facebook: a comparison of Snapchat and Facebook use. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 18(3), 141-146.

- Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K. i Peeters, E. (2016). Exploring the role of social networking sites within adolescent romantic relationships and dating experiences. *Computer in Human Behavior*, 55, 76-86.
- Velki, T. i Matasović, A. (2006, January). Adolescent jealousy: evolution or social theory. U *14. godišnja konferencija hrvatskih psihologa: Ljudski potencijal kroz životni vijek*.
- Vinkers, C. D., Finkenauer, C. i Hawk, S. T. (2011). Why do close partners snoop? Predictors of intrusive behavior in newlywed couples. *Personal Relationships*, 18(1), 110-124.
- Whitty, M. T. (2008). Liberating or debilitating? An examination of romantic relationships, sexual relationships and friendships on the net. *Computers in Human Behavior*, 24 (5), 1837-1850.
- Whitty, M. T. (2003). Pushing the wrong buttons: Men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 569-579.
- Young, S., Dutta, D. i Dommetty, G. (2009). Extrapolating psychological insights from Facebook profiles: a study of religion and relationship status. *CyberPsychology i Behavior*, 12(3), 347-350.

9. PRILOZI

Prilog 1

U Prilogu 1 su prikazani svi rezultati dobiveni post-hoc testiranjem pomoću Tukey-evog testa.

Tablica 1.1. Tablični prikaz rezultata Tukey-evog testa za utvrđivanje razlika u Facebook ljubomori s obzirom na status veze.

Status veze	S (2,20)	O (1,76)	P (1,78)
S			
O	0,03*		
P	0,23	0,99	

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba

Tablica 1.2. Tablični prikaz rezultata Tukey-evog testa za utvrđivanje razlika u dimenziji anksioznosti s obzirom na status veze.

Status veze	S (2,56)	O (1,27)	P (2,36)
S			
O	0,00*		
P	0,86	0,003*	

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba

Tablica 1.3. Tablični prikaz rezultata Tukey-evog testa za utvrđivanje razlika u dimenziji izbjegavanja s obzirom na status veze.

Status veze	S (1,66)	O (1,01)	P (2,12)
S			
O	0,00*		
P	0,07	0,00*	

Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba

Tablica 1.4. Tablični prikaz Post-hoc testiranja (Tukey test) za utvrđivanje razlika u socioseksualnosti s obzirom na spol.

Spol	M (2,54)	Ž (1,58)
M		
Ž	0,00*	

Legenda: M – muškarac, Ž – žena

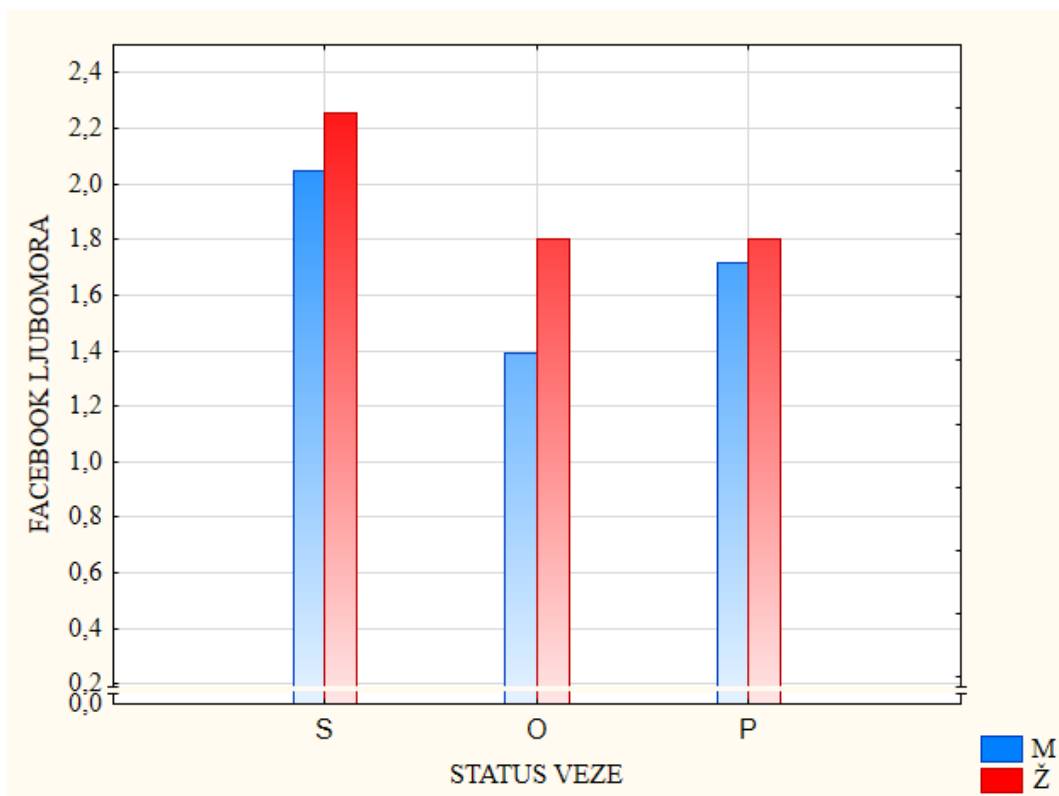
Tablica 1.5. Tablični prikaz Post-hoc testiranja (Tukey test) za utvrđivanje razlika u socioseksualnosti s obzirom na status veze.

Status veze	S (1,66)	O (1,01)	P (2,12)
S			
O	0,00*		
P	0,02*	0,00*	

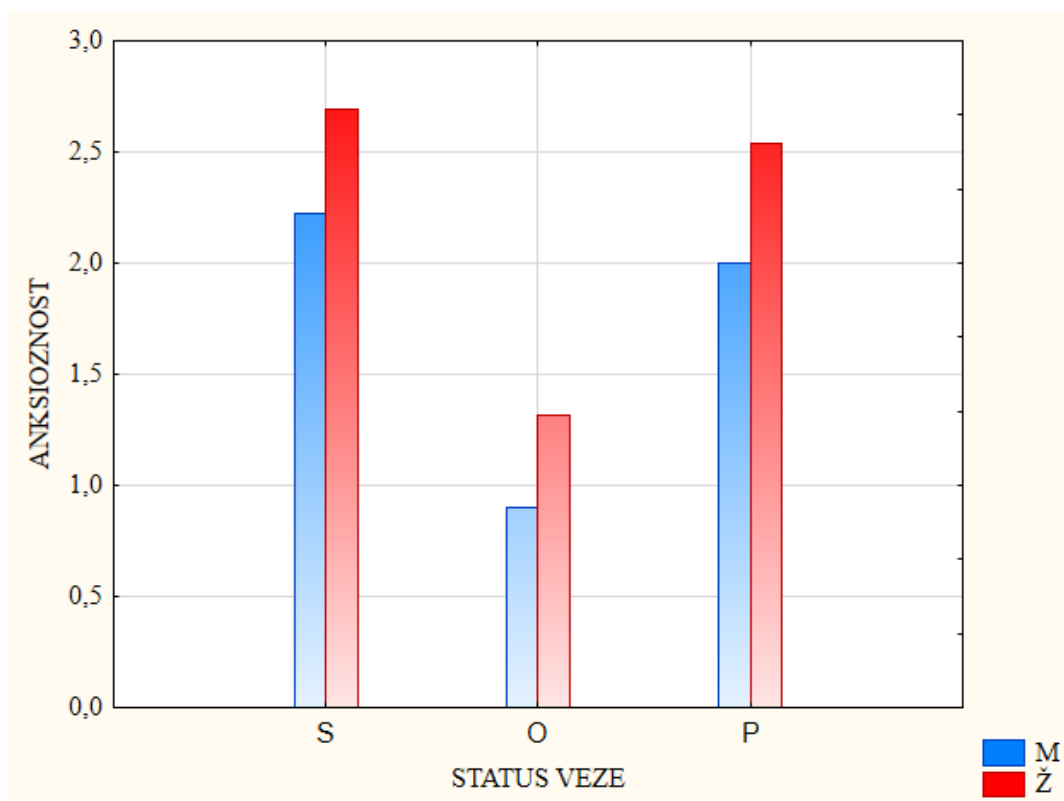
Legenda: S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba

Prilog 2

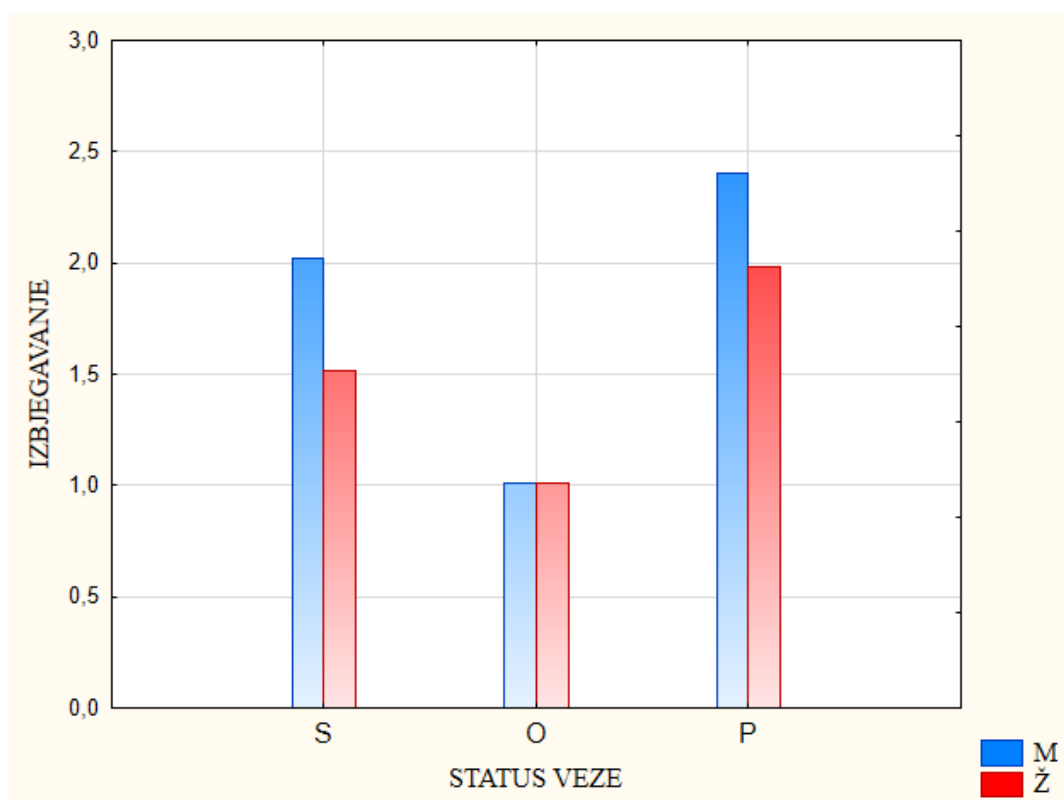
U prilogu 2 su prikazani svi grafički prikazi utvrđenih razlika.

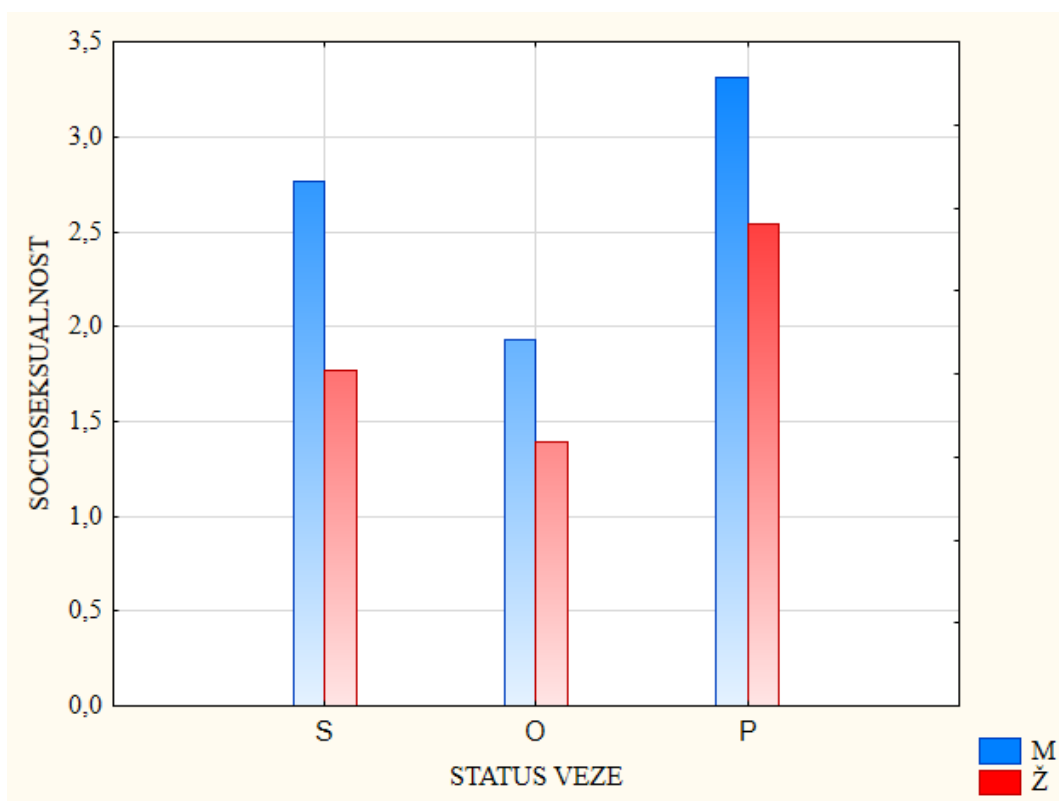
Slika 2.1. Grafički prikaz razlika u Facebook ljubomori s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze sudionika (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Slika 2.2. Grafički prikaz razlika u anksioznosti s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze sudionika (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Slika 2.3. Grafički prikaz razlika u izbjegavanju s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze sudionika (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Slika 2.4. Grafički prikaz razlika u socioseksualnosti s obzirom na spol (M – mladić, Ž – djevojka) i status veze sudionika (S – samac/samica, O – ozbiljna veza s jednom osobom, P – povremeno viđanje s jednom ili više osoba).

Prilog 3

U prilogu 3 su prikazani tablični rezultati Pearson-ovog koeficijenta korelacije između vremena provedenog na Facebook-u i rezultata Facebook ljubomore i anksioznosti.

Tablica 3.1. Tablični prikaz rezultata Pearson-ovog koeficijenta korelacije između vremena provedenog na Facebook-u i rezultata Facebook ljubomore i anksioznosti.

FACLJUB	
FACDNE	0,13*

* $p < .05$

Legenda: FACLJUB – rezultat na upitniku Facebook ljubomore, FACDNE – količina vremena provedena dnevno na Facebook-u